

AZƏRBAYCAN

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI MİLLİ MƏCLİSİNİN ORQANI

№ 111 (7838) CÜMƏ, 18 may 2018-ci il

Qəzetin əsası 1918-ci ildə qoyulmuşdur

www.azerbaijan-news.az

Qiyməti 40 qəpik

Naxçıvan inkişafa görə yenə də liderdir

Prezidentin qayğısı
muxtər respublikanın hərtərəfli
yüksəlişinin əsas zəminidir

“...Yadımdadır, 1990-cı illərin əvvəllərində atamın yanına gələrkən qaranlıq içində yaşayırdıq, biz özümü də işıq ilə təmin edirdik. Ulu öndər Heydər Əliyev iş kabinetində neft lampasının işığında işləyirdi. Yəni biz o günləri yaxşı xatırlayırdıq”.

Mayın 16-da Prezident kimi 14-cü dəfə Naxçıvana səfər edən cənab İlham Əliyev Müəllimlər İnstitutunun yeni binasının açılışında çox da uzaq olmayan zaman kəsiyini xatırlayaraq muxtər respublikanın keçmişi ilə bugünü arasında müqayisə apardı. Təxminən 26-27 il öncə Naxçıvanın yaşadığı çətin və ağırlı günlərlə bugünkü durumunu dəyərləndirən dövlət başçısının fikirləri hər kəsi qürurlandırır. Çünki bir zamanlar şam, lampa işığına möhtac olan Naxçıvanda bu gün istehsal edilən elektrik enerjisi nəinki özünə bəs edəcək qədərdir, hətta ixracına da imkanı çatır.

Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə Naxçıvan ağır illərdən şərəflə çıxıb

Muxtər respublikanın uğurlu inkişafı Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır. Ulu öndər sovet dövründə də daim Naxçıvana böyük diqqət göstərmiş. Prezident səfərlərində vurğuladı ki, 1990-cı illərin əvvəllərində ulu öndər çox ağır şəraitdə Naxçıvanı böyük bəlalardan qurtarıb: “Biz hamımız o illəri yaxşı xatırlayırdıq, bilirik ki, bizim məntər düşmənlərimizin niyyəti, eyni zamanda, Naxçıvanı da işğal etməkdən ibarət idi. Naxçıvana qarşı onlar silahlı hücumlar təşkil edirdilər. Ancaq naxçıvanlılar ulu öndərin ətrafında sıx birləşərək düşməne layiqli cavab verib onları yerinə oturtmuşlar. O illərdə Naxçıvan üçün və ümumiyyətlə Azər-

baycan üçün həlledici məsələlər öz həllini tapmışdır. Ulu öndərin rəhbərliyi ilə Naxçıvan o ağır illərdən şərəflə çıxıb bilmişdir”.

Naxçıvanda
Sovet İttifaqının
saxlanması
dair referendum
keçirilməyib

Tarixə bir daha ekkurs edən İlham Əliyev Azərbaycanın müstəqilliyinin əldə edilməsi prosesində Naxçıvanın çox böyük rolunun olduğunu söylədi. Bildirdi ki, məhz o illərdə ulu öndər Heydər Əliyev Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin bayrağını Naxçıvanda rəsmi bayraq kimi təsdiq edib və Azərbaycan Ali Soveti qarşısında bu bayrağın dövlət bayrağı kimi qəbul edilməsi

ilə bağlı vəsatət qaldırılıb. Ancaq o vaxt Azərbaycan rəhbərliyi buna imkan verməyib: “O vaxt Naxçıvan “Naxçıvan Muxtər Sovet Sosialist Respublikası” adlanırdı və ulu öndərin təklifi ilə bu addan “sovet sosialist” sözləri çıxarıldı. Bu, sovet dövründə baş vermişdir. Sovet İttifaqının saxlanması dair referendum Naxçıvanda keçirilmədi. Bütün bu işlər böyük cəsarət tələb edirdi. Bütün bu işlər onu göstərirdi ki, ulu öndər həmişə müstəqillik arzuları ilə yaşayırdı. Azərbaycanın dövlət müstəqilliyinin təmin edilməsində ulu öndərin və naxçıvanlıların çox böyük rolu vardır”.

Dünya miqyasında
rekord göstərici

Naxçıvanın son illərdəki uğurlarından söz açan İlham Əliyev qeyd etdi ki, muxtər respublika bütün iqtisadi göstəricilərinə görə çox sürətlə inkişaf edir. Son 15 il ərzində respublikanın ümumi daxili məhsulu on dəfəyə yaxın artıb. Bu, həqiqətən dünya miqyasında rekord göstəricidir.

Həqiqətən bu gün Naxçıvanda böyük quruculuq, yaşıllaşdırma işləri aparılır. Muxtər respublikanın uğurlu inkişafı hər bir Azərbaycan vətəndaşının istəyinə bağlı olan məsələdir. Çünki Naxçıvan tarixi diyarıdır, qədim Azərbaycan torpağıdır. Bura-

da yerləşən abidələr Azərbaycanın zəngin tarixini və xalqın istedadını göstərir. Bununla yanaşı, Naxçıvan strateji yerdə yerləşir və ölkəmizin təhlükəsizliyi, inkişafı üçün xüsusi rol oynayır.

Naxçıvana
14-cü səfər

Ulu öndərin siyasi xəttinə sadıq qalaraq bütün sahələrdə, o cümlədən Naxçıvana qayğı, diqqət məsələlərində o yolu davam etdirən İlham Əliyev Prezident kimi ilk dəfə Naxçıvana səfərinə də xatırladı: “Bu səfər mənim Prezident kimi Naxçıvana sayca 14-cü səfərimdir. Prezident kimi ilk dəfə Naxçıvana düz 14 il bundan əvvəl - 2004-cü ilin may ayında gəlmişdim. Bu 14 il ərzində Naxçıvanda gedən işləri daim diqqətdə saxlamışam və respublikanın uğurlu inkişafı üçün nə lazımdırsa, biz onu da edirik”.

Prezident vurğuladı ki, bu illər ərzində ilk növbədə Naxçıvanın təhlükəsizliyi məsələləri ilə bağlı çox böyük işlər görüldü. Muxtər respublika düşmənlə üz-üzə dayandığı üçün, əlbəttə ki, ilk növbədə uğurlu inkişaf üçün təhlükəsizlik tədbirləri ön planda və prioritet məsələ olmalıdır. Bu səbəbdən də Naxçıvanın hərbi potensialının gücləndirilməsində böyük işlər görüldü.

Ardı 5-ci səh.

Bakı şəhəri Sabunçu rayonunun Ramana qəsəbəsi ərazisində avtomobil yollarının yenidən qurulması işlərinin davam etdirilməsi ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq **qərara alıram**:

1. Bakı şəhəri Sabunçu rayonunun Ramana qəsəbəsi ərazisində on üç min nəfər əhəlinin istifadə etdiyi, ümumi uzunluğu 3,2 kilometr olan avtomobil yolunun yenidən qurulması məqsədi ilə Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il dövlət büdcəsinin dövlət əsaslı vəsait qoyuluşu xərclərinin bölgüsündə avtomobil yollarının tikintisi və yenidən qurulması üçün nəzərdə tutulmuş vəsaitin 3,7 milyon (üç milyon yeddi yüz min) manatı Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyinə ayrılсын.

2. Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi bu sərəncamın 1-ci hissəsində göstərilən məbləğdə maliyyələşməni təmin etsin.

3. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti bu sərəncamdan irəli gələn məsələləri həll etsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 17 may 2018-ci il

Mikayıl Müşfiqin 110 illiyinin qeyd edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

2018-ci ilin iyun ayında Azərbaycan poeziyasının görkəmli nümayəndəsi Mikayıl Müşfiqin (Mikayıl Mirzə Əbdülcədir oğlu İsmayilzadənin) anadan olmasının 110 illiyi tamam olur.

Böyük şair Mikayıl Müşfiq milli folklorndan və klassik ədəbi ənənələrdən layiqincə bəhrələnməklə yaratdığı dərin lirizmə malik və doğma dilin bütün gözəlliklərini özündə ehtiva edən bənzərsiz poetik nümunələrlə Azərbaycanın çoxəsrlik bədii fikir xəzinəsini daha da zənginləşdirmişdir. Forma yeniliyi, məzmun genişliyi, romantik əhval və yüksək həyat eşqi bu söz sənəti incələrinin başlıca keyfiyyətləridir. Müşfiqin adı 1930-cu illər totalitarizminin qurbanına çevrilmiş məsum insanların xatirəsinin rəmzi və nakam şair obrazı kimi xalqın yaddaşında yaşamaqdadır.

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq, Azərbaycan ədəbiyyatı-

nın inkişafına dəyərli töhfələr vermiş görkəmli şair Mikayıl Müşfiqin anadan olmasının 110-cu ildönümünün layiqincə qeyd olunmasını təmin etmək məqsədilə **qərara alıram**:

1. Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət Nazirliyi Azərbaycan Respublikasının Təhsil Nazirliyi və Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası ilə birlikdə, Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin təkliflərini nəzərə almaqla, Mikayıl Müşfiqin 110 illiyinə həsr olunmuş tədbirlər planını hazırlayıb həyata keçirsin.

2. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti bu sərəncamdan irəli gələn məsələləri həll etsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 17 may 2018-ci il

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti zati-aliləri cənab İlham Əliyevə

Hörmətli cənab Prezident!

Yenidən Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçilməyiniz münasibətilə Sizi təbrik edir, ali dövləti fəaliyyətinizdə daha böyük uğurlar arzulayıram.

Bu xoş fürsətdən istifadə edərək, Makedoniya Respublikası ilə Azərbaycan Respublikası arasında yüksək səviyyəli dostluq əlaqələrindən məmnunluğumu ifadə etmək istəyirəm. Ən yüksək səviyyədə siyasi dialoq ölkələrimizin gələcək inkişafının və əməkdaşlığının xüsusi iqtisadiyyat, enerji, mədəniyyət, elm və təhsil kimi qarşılıqlı maraq doğuran sahələrdə dərinləşməsinə təmin edən əsas amillərdir. Əminəm ki, əməkdaşlığımız və əldə olunmuş siyasi əlaqələrimiz qarşından gələn dövrdə birgə səylərimizlə daha sürətlə inkişaf edəcəkdir.

Sizə beynəlxalq aləmdə xüsusi yeri olan, siyasi və hökumətlər səviyyəsində qərarların qəbul edilməsində uzunmüddətli tərəfdaş olan Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzinin fəaliyyətinə və səylərinə görə minnətdarlığımı bildirirəm. Bu beynəlxalq mərkəzin fəaliyyətini və rolunu çox yüksək qiymətləndirir, onun regionda əməkdaşlığın və dialoqun təşviqinə yönələn görüşlərində iştirak etməkdən məmnunluğumu ifadə edirəm.

Cənab Prezident, Sizə ən yüksək ehtiramımı qəbul etməyinizi xahiş edirəm.

Hörmətlə,

George İVANOV,
Makedoniya Respublikasının Prezidenti

Zati-aliləri, möhtərəm cənab Prezident!

İcazə verin, Azərbaycan Respublikası Prezidenti vəzifəsinə seçilməyiniz münasibətilə Beynəlxalq Elmi və Texniki İnformasiya Mərkəzi qeyri-hökumət təşkilatının üzvü olan 22 dövlətin səlahiyyətli nümayəndələrinin şəxsində bu təşkilatın rəhbərliyi addından və şəxsən öz adımdan Sizə ən səmimi təbriklərimi çatdırıram.

Azərbaycan bu təşkilata daxil olduğu vaxtdan MDB ölkələrində vahid elmi-informasiya məkanının formalaşmasına, iqtisadi, təhsil və elmi tədqiqat sahələrində innovativ dəyişikliklər mühitinin yaradılmasına sanballı və konstruktiv töhfələr verir.

Azərbaycanda elmə və innovasiyaya inkişafa həmişə böyük diqqət yetirilir. Xüsusən, son onillikdə ölkənin milli elmi-texniki kompleksinin sanballı nailiyyətləri göz qabağındadır. Bizim mərkəzdə belə bir qəti inam var ki, təşkilatımızın fəaliyyətində Azərbaycanın genişmiqyaslı iştirakı və bunun üzv dövlətlərin elmi birliyi üçün müsbət səmərəsi daha ciddi artım potensialına malikdir. Bununla əlaqədar ölkənizin səlahiyyətli dövlət təsisatlarının mərkəzin işində rolunun daha da möhkəmləndirilməsində maraqlıyıq.

Möhtərəm İlham Heydər oğlu, icazə verin, əmin olduğumu bildirirəm ki, Azərbaycan dövlətinə rəhbərlik edəcəyiniz qarşıdakı illərdə də Beynəlxalq Elmi və Texniki İnformasiya Mərkəzinin işində Azərbaycanın iştirakının müsbət təcrübəsi və meylləri qorunub saxlanılacaq və artırılacaq.

Dərin hörmətlə,

Yevgeni UQRİNOVİÇ,
Beynəlxalq Elmi və Texniki İnformasiya
Mərkəzinin baş direktoru

Rusiya Federasiyası, Moskva şəhəri

Bakı bölgənin sərfəli ticarət mərkəzinə çevrilir

800-dən çox mağazada “Əvvəlcə alış-veriş et, sonra pulunun bir qismini geri al” kampaniyası davam edir

Paytaxt sakinlərinin və turistlərin böyük rəğbətini qazanan Bakı Şopinq Festivalı artıq iki həftədən çoxdur ki, alış-veriş həvəskarlarını sevindirməyə davam edir. Başlandıqı ilk ildən böyük uğurlar əldə edərək beynəlxalq ictimaiyyətin marağına səbəb olan festival Azərbaycanda və regionda ilk dəfə keçirilməsinə baxmayaraq, qısa zamanda yüksək etibar qazanıb.

Budəfəki festivalda
da supermarketlər
iştirak edir

Öncə onu vurğulayaq ki, 2017-ci ildə iki uğurlu festival keçirilib. Bu müddətdə, ümumilikdə, 665 mağaza iştirakçı qismində festivala qoşulub. Həmin mağazalarda festival çərçivəsində 71 min 331 ədəd ƏDV qaytarılması əməliyyatı həyata keçirilib. Yerli alıcılarla yanaşı, ƏDV qaytarılması imkanından yararlanan turistlərin sayı isə 6 min 534 nəfər olub.

III şopinq festivalında isə alıcılara 800-dən çox mağazada sərfəli alış-veriş imkanı təqdim olunur. Festivala qoşulan mağazalardan yüksək keyfiyyətli geyim, elektronika, məişət texnikası, məbəl, ətriyyat və kosmetika, eləcə də digər məhsulları endirimlərlə əldə etmək olar. Payız festivalında olduğu kimi, bu dəfə də supermarketlər festivalda iştirak edir. Festivalın məqsədi Azərbaycanda ticarət dövryyəsinin inkişaf etdirmək, genişləndirmək, turizm əlavə stimül yaratmaq, yerli istehsalı və sahibkarlığı

Saysız endirimlər,
maraqlı şou
proqramları və
cəlbedici kampaniyalar

Mayın 31-dək davam edəcək festivalın gedişatı ilə maraqlanmaq üçün paytaxtın böyük ticarət mərkəzlərindən birinə yollandıq. Gəlişimiz axşama doğru düşdü-yü üçün ticarət mərkəzinin dəhlizlərində gedib-gələnlər çoxluq təşkil edirdi.

Bakı Ticarət Festivalına qoşulmuş mağazaları axtarıb tapmaq çətin olmur. ƏDV qaytarılması sistemine qoşulmuş obyektlərin üzərində xüsusi “Baku Shopping Festival - Tax Free” sti-

herəkətə gətirmək, qeyri-neft-sektorunun yeni bir yolla canlanmasına nail olmaqdır.

keri yerləşdirilib. Yalnız həmin nişan olan obyektlərdən mal alan vətəndaşlara ƏDV qaytarılması nəzərdə tutulub. Həmin mağazaları bir-bir gəzirik.

İlk baş çəkdiyimiz mağazanın meneceri Zaur Əliyev festivalın keçirilməsini müsbət qiymətləndirir. O, gün keçdikcə müştərilərinin sayının artdığını deyir: “Festival zamanı alıcıların həvəslə alış-veriş etməsinə görürük. Kampaniyadan xəbəri olmayan müştərilərə isə satıcılar ətraflı məlumat verirlər. Bəzən müştəri alış-veriş edib kassaya yaxınlaşanda onlara deyirik ki, aldığınız malın qiyməti 100 manatı keçirsə, bu cür güzəştlərdən faydalana, onların vergisini gedib banklardan geri götürə bilərsiniz. Onda müştəri özü bu fürsətdən istifadə etməkdə maraqlı olur”.

Mağazada alıcıların
çoxaldığı hiss olunur

Digər mağazanın xəzinədarı Orxan Hacıyev isə festival endirimlərindən yararlanma müştərilər arasında yerli əhəlinin üstünlük təşkil etdiyini deyir. Onun sözlərinə görə, festival çərçivəsində mağazada alıcıların artımı hiss olunur: “Bəzi müştərilərin festivaldan xəbəri olmasa da, satıcılar onları məlumatlandırır. Demək olar ki, mağazamızdakı bütün kolleksiyalara endirim var”.

Bakı Ticarət Festivalı çərçivəsində xidmət göstərən başqa bir mağazada müştəri kimi dolaşırdıq. Endirimə qoyulan malları gözəldən keçiririk. Sonra mağazanın işçisi Fuad Əlizadə ilə söhbətəşirik.

Ardı 3-cü səh.

“Made In Azerbaijan”

Zaqatala balı Yaponiyada satılır

İxracın daha da genişləndirilməsi
üçün istehsalçılardan beynəlxalq
standartlara uyğunluğu
təsdiqləyən sertifikat tələb olunur

Arıcılıq Zaqatalada geniş yayılmış sahələrdəndir. Bu sahənin inkişafı, ixracın genişləndirilməsi məqsədilə rayonda “Boz Qafqaz” cinsinə mənsub arılar yetişdirilərək artırılır və fermerlər yüksək məhsuldar, cavan arı ailələri ilə təmin edilir. Hazırda rayonun 1100-dən artıq arıcılıq təsərrüfatında 21 minədək əsasən “Boz Qafqaz” və “Karpas” cinsinə mənsub arı ailəsi saxlanılır. Bu təsərrüfatlarda il ərzində təxminən 200 ton bal, 3 ton mum, 300 kiloqram çiçək tozu, 100 kiloqram vəremum, 5-6 kiloqram arı südü əldə edilir.

Azərbaycan Arıçılar Assosiasiyasının Zaqatala rayon şöbəsinin rəhbəri və arıcılıq fəaliyyəti ilə məşğul olan Möhbüddin Qurbanliyev deyir ki, arıcılığa dəstək üçün hər arı ailəsinə görə 5 il müddətində 10 manat subsidiya ayrılması yaxşı haldır: “Bu vəsait 50-100 arı ailəsi olan arıcının köç və dərman preparatları ilə təmin olunmasına böyük dəstəkdir”. M.Qurbanliyev 1985-1993-cü illər ərzində rayondakı arıcılıq sovxozunda işlə-

yib. Ölkədə gedən torpaq islahatından sonra pay şəklində ona düşən az sayda arıdan təsərrüfat yaradıb və tədricən arı ailələrinin sayını artırır. ABS-in Beynəlxalq İnkişaf Agentliyi və Türkiyənin TİKA təşkilatı ilə sıx əlaqə qurub. Hazırda təxminən 300-ə yaxın arı təknesi olan M.Qurbanliyev bu işlə əlaqəli məşğuldur.

Ardı 3-cü səh.

“İcra haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişikliklər edilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 94-cü maddəsinin I hissəsinin 6-cı bəndini rəhbər tutaraq, “İcra haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununu “İşsizlikdən sığorta haqqında” Azərbaycan Respublikasının 2017-ci il 30 iyun tarixli 765-VQ nömrəli Qanununa uyğunlaşdırmaq məqsədi ilə **qərara alır**:

“İcra haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununun (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2002, № 3, maddə 114; 2003, № 6, maddə 277; 2004, № 8, maddə 598, № 11, maddə 901, № 12, maddə 973; 2007, № 1, maddə 3, № 6, maddə 562, № 11, maddə 1053; 2008, № 6, maddə 462, № 7, maddə 602; 2009, № 12, maddə 952; 2010, № 2, maddə 75, № 7, maddə 591; 2011, № 6, maddə 482,

“İcra haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişikliklər edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il 24 aprel tarixli 1080-VQD nömrəli Qanununun tətbiqi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 19-cu bəndini rəhbər tutaraq, “İcra haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişikliklər edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il 24 aprel tarixli 1080-VQD nömrəli Qanununun qüvvəyə minməsi ilə əlaqədar həmin qanunun tətbiqini təmin etmək məqsədi ilə **qərara alıram**:

1. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti:

1.1. Azərbaycan Respublikası qanunlarının və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin aktlarının “İcra haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişikliklər edilməsi barədə” Azər-

baycan Respublikasının Qanununa uyğunlaşdırılması ilə bağlı təkliflərini üç ay müddətində hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

1.2. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin normativ hüquqi aktlarının həmin qanuna uyğunlaşdırılmasını üç ay müddətində təmin edib Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

1.3. mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktlarının həmin qanuna uyğunlaşdırılmasını nəzarətdə saxlasın və bunun icrası barədə beş ay müddətində Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 24 aprel 2018-ci il

“Sosial müavinətlər haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişikliklər edilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 94-cü maddəsinin I hissəsinin 16-cı bəndini rəhbər tutaraq, “Sosial müavinətlər haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununu “İşsizlikdən sığorta haqqında” Azərbaycan Respublikasının 2017-ci il 30 iyun tarixli 765-VQ nömrəli Qanununa uyğunlaşdırmaq məqsədi ilə **qərara alır**:

“Sosial müavinətlər haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2006, № 2, maddə 76; 2007, № 10, maddə 933; 2008, № 6, maddələr 464, 475; 2013, № 1, maddə 19, № 6, maddə 618, № 11, maddələr 1240, 1306; 2017, № 7, maddə 1278; Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il 6 mart tarixli 1033-VQD nömrəli Qanunu) aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

1. 4.0.1.11-ci, 7.0.10-1-1-ci, 9.4-cü və 11.3-cü maddələr ləğv edilsin.

2. 6.2-ci maddədən “və işsizlik müavinəti” sözləri çıxarılsın.

3. 7.0.13-cü maddədə “və 4.0.1.11-ci” sözləri çıxarılsın və

“şəxs” sözündən sonra “, “İşsizlikdən sığorta haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun olaraq işsizlikdən sığorta ödənişini alan şəxs” sözləri əlavə edilsin;

4. 8-ci maddə üzrə:

4.1. birinci cümlədən “işsizlik müavinəti və” sözləri çıxarılsın;

4.2. ikinci cümlədə “işsizlik müavinətinin məbləği “Məşğulluq haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa, vəfat” sözləri “Vəfat” sözü ilə əvəz edilsin və “isə” sözü çıxarılsın.

5. 9.1-ci maddədən “işsizlik müavinəti və” sözləri çıxarılsın.

6. 10.1-ci maddənin birinci cümləsindən (“işsizlik müavinəti istisna olmaqla”) sözləri və ikinci cümləsi çıxarılsın.

7. 11.1-ci, 12.1-ci və 12.2-ci maddələrdən (“işsizlik müavinəti istisna olmaqla”) sözləri çıxarılsın.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 24 aprel 2018-ci il

“Sosial müavinətlər haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişikliklər edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il 24 aprel tarixli 1082-VQD nömrəli Qanununun tətbiqi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 19-cu bəndini rəhbər tutaraq, “Sosial müavinətlər haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişikliklər edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il 24 aprel tarixli 1082-VQD nömrəli Qanununun qüvvəyə minməsi ilə əlaqədar həmin qanunun tətbiqini təmin etmək məqsədi ilə **qərara alıram**:

1. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti:

1.1. Azərbaycan Respublikası qanunlarının və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin aktlarının “Sosial müavinətlər haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişikliklər edil-

məsi barədə” Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğunlaşdırılması ilə bağlı təkliflərini üç ay müddətində hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

1.2. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin normativ hüquqi aktlarının həmin qanuna uyğunlaşdırılmasını üç ay müddətində təmin edib Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

1.3. mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktlarının həmin qanuna uyğunlaşdırılmasını nəzarətdə saxlasın və bunun icrası barədə beş ay müddətində Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

1.4. həmin qanundan irəli gələn digər məsələləri həll etsin.

2. Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktlarının və normativ xarakterli aktların “Sosial müavinətlər haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişikliklər edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğunlaşdırılmasını təmin edib Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə məlumat versin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 15 may 2018-ci il

“Sosial sığorta haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişikliklər edilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 94-cü maddəsinin I hissəsinin 15-ci bəndini rəhbər tutaraq, “Sosial sığorta haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununu “İşsizlikdən sığorta haqqında” Azərbaycan Respublikasının 2017-ci il 30 iyun tarixli 765-VQ nömrəli Qanununa uyğunlaşdırmaq məqsədi ilə **qərara alır**:

“Sosial sığorta haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 1997, № 5, maddə 348; 1999, № 11, maddə 609; 2000, № 11, maddə 776; 2001, № 9, maddə 576, № 12, maddələr 733, 736; 2002, № 12, maddə 706; 2004, № 7, maddə 505, № 12, maddə 976; 2005, № 1, maddə 2, № 12, maddə 1082; 2006, № 11, maddə 923, № 12, maddə 1018; 2007, № 1, maddə 4, № 12, maddə 1193; 2008, № 2, maddə 49, № 4, maddə 254, № 6, maddə 462, № 7, maddə 602; 2009, № 12, maddə 970; 2010, № 4, maddə 276, № 11, maddə 949; 2011,

№ 10, maddə 883; 2013, № 11, maddə 1284, № 12, maddə 1487; 2014, № 10, maddə 1171; 2016, № 4, maddə 657, № 6, maddə 971; 2017, № 3, maddə 336, № 7, maddə 1279, Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il 1 fevral tarixli 976-VQD nömrəli və 6 mart tarixli 1029-VQD nömrəli qanunları) aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

1. 4-cü maddənin ikinci hissəsinin onuncu abzasının sonunda nöqtəli vergül işarəsi nöqtə işarəsi ilə əvəz edilsin və on birinci abzası ləğv edilsin;

2. 6-cı maddənin birinci hissəsinin doqquzuncu abzasının sonunda nöqtəli vergül işarəsi nöqtə işarəsi ilə əvəz edilsin və onuncu abzası ləğv edilsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 24 aprel 2018-ci il

“Sosial sığorta haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişikliklər edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il 24 aprel tarixli 1083-VQD nömrəli Qanununun tətbiqi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 19-cu bəndini rəhbər tutaraq, “Sosial sığorta haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişikliklər edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il 24 aprel tarixli 1083-VQD nömrəli Qanununun qüvvəyə minməsi ilə əlaqədar həmin qanunun tətbiqini təmin etmək məqsədi ilə **qərara alıram**:

1. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti:

1.1. Azərbaycan Respublikası qanunlarının və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin aktlarının “Sosial sığorta haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişikliklər edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğunlaşdırılması ilə bağlı təkliflərini üç ay müddətində hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

1.2. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin normativ hüquqi aktlarının həmin qanuna uyğunlaşdırılmasını üç ay müddətində təmin edib Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

1.3. mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktlarının həmin qanuna uyğunlaşdırılmasını nəzarətdə saxlasın və bunun icrası barədə beş ay müddətində Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

1.4. həmin qanundan irəli gələn digər məsələləri həll etsin.

2. Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktlarının və normativ xarakterli aktların “Sosial sığorta haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişikliklər edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğunlaşdırılmasını təmin edib Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə məlumat versin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 15 may 2018-ci il

“Valideynlərini itirmiş və valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqların sosial müdafiəsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişikliklər edilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 94-cü maddəsinin I hissəsinin 16-cı bəndini rəhbər tutaraq, “Valideynlərini itirmiş və valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqların sosial müdafiəsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununu “İşsizlikdən sığorta haqqında” Azərbaycan Respublikasının 2017-ci il 30 iyun tarixli 765-VQ nömrəli Qanununa uyğunlaşdırmaq məqsədi ilə **qərara alır**:

“Valideynlərini itirmiş və valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqların sosial müdafiəsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununun (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 1999, № 8, maddə 477; 2001, № 11, maddə 687, № 12, maddələr 731, 736; 2002, № 5, maddə 241, № 6, maddə 328; 2006, № 2, maddə 75; 2007, № 6,

barədə” Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğunlaşdırılması ilə bağlı təkliflərini üç ay müddətində hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

1.2. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin normativ hüquqi aktlarının həmin qanuna uyğunlaşdırılmasını üç ay müddətində təmin edib Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

1.3. mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktlarının həmin qanuna uyğunlaşdırılmasını nəzarətdə saxlasın və bunun icrası barədə beş ay müddətində Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 24 aprel 2018-ci il

“Valideynlərini itirmiş və valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqların sosial müdafiəsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il 24 aprel tarixli 1085-VQD nömrəli Qanununun tətbiqi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 19-cu bəndini rəhbər tutaraq, “Valideynlərini itirmiş və valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqların sosial müdafiəsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişikliklər edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikasının 2018-ci il 24 aprel tarixli 1085-VQD nömrəli Qanununun qüvvəyə minməsi ilə əlaqədar həmin qanunun tətbiqini təmin etmək məqsədi ilə **qərara alıram**:

1. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti:

1.1. Azərbaycan Respublikası qanunlarının və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin aktlarının “Valideynlərini itirmiş və valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqların sosial müdafiəsi

haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişikliklər edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğunlaşdırılması ilə bağlı təkliflərini üç ay müddətində hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

1.2. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin normativ hüquqi aktlarının həmin qanuna uyğunlaşdırılmasını üç ay müddətində təmin edib Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

1.3. mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktlarının həmin qanuna uyğunlaşdırılmasını nəzarətdə saxlasın və bunun icrası barədə beş ay müddətində Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

1.4. həmin qanundan irəli gələn digər məsələləri həll etsin.

2. Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktlarının və normativ xarakterli aktların “Valideynlərini itirmiş və valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqların sosial müdafiəsi haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişikliklər edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğunlaşdırılmasını təmin edib Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə məlumat versin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 17 may 2018-ci il

Vyaçeslav MAKAROV: “Sankt-Peterburq və onun qanunvericilik orqanı Azərbaycanla əlaqələrin inkişafına böyük maraq göstərir”

Mayın 17-də Milli Məclisin Sədri Oqtay Əsədov öl-kəmizdə səfərdə olan Rusiya Federasiyası Sankt-Peterburq Qanunvericilik Məclisinin sədri Vyacheslav Makarovun başçılıq etdiyi nümayəndə heyəti ilə görüşüb. Sədr səfər çərçivəsində qonaqların Rus Mədəniyyət Mərkəzinin açılışında, “Rus İcması - Yeni Azərbaycanın xalqları ailəsində 25 il” mövzusunda keçiriləcək konfransda iştiraklarının əlaqələrimizin daha da dərinləşməsinə xidmət edəcəyinə inandığını bildirib.

Parlamentin sədri Azərbaycanla Rusiya arasında siyasi dialoqu yüksək səviyyədə olduğuna diqqət çəkərək bildirib ki, ölkə başçılarının qarşılıqlı səfərləri, dövlətlərimiz arasında imzalanmış sənədlər əməkdaşlığımızın keyfiyyətə yeni səviyyəyə yüksəlməsində mühüm rol oynayır. Milli Məclislə Rusiya Federal Şurası və Dövlət Duması arasında əlaqələrin yüksəlmə xətlə inkişaf etdiyini bildiren spiker Rusiyanın subyektlərinin qanunvericilik orqanları ilə də münasibətlərdə bu dinamikanın saxlanıldığını söyləyib. Qeyd edilib ki, son dövrdə bu ölkənin subyektləri ilə

humanitar, mədəni sahələrdə əməkdaşlığın daha da dərinləşməsi prioritet sahə kimi özünü göstərməkdədir. Azərbaycanla Sankt-Peterburq arasında münasibətlərin möhkəm tarixi zəmin üzərində qurulduğunu bildiren Milli Məclisin Sədri bu gün də humanitar, elm, təhsil, mədəni sahələrdə əlaqələrimizin daha da dərinləşməsinə təqdirəlayiq hesab edib. Bildirilib ki, Azərbaycanlı deputatlar tez-tez bu şəhərdə səfərlərdə olur, MDB PA-nın iclaslarında fəal iştirak edirlər. Nümayəndə heyətlərimizin nüfuzlu beynəlxalq qurumlar çərçivəsində müəmməd görüşləri təcrübə və informasiya mübadiləsi baxımından çox önəmli dir.

Sədr Azərbaycanda böyük rus icmasının mövcudluğu barədə danışaraq, ölkədə rəsdillil təhsil ocaqlarının fəaliyyət göstərdiyini, rəsdillil mətbu nəşrlərin geniş oxucu kütləsi olduğunu deyib. Bildirilib ki, Azərbaycanla yaşayan ruslar digər ölkə vətəndaşları kimi Konstitusiyaya ilə onlara verilmiş hüquq və azadlıqlardan sərsəst şəkildə istifadə edirlər.

Rusiya Federasiyası Sankt-Peterburq Qanunver-

cilik Məclisinin sədri Vyacheslav Makarov ölkəmizə səfərlərindən və burada görüşlərindən məmnun qaldıqlarını söyləyib. Bildirilib ki, Sankt-Peterburq və onun qanunvericilik orqanı Azərbaycanla əlaqələrin inkişafına böyük maraq göstərir. Tarixən Nevanın sahilindəki bu şəhərlə Azərbaycan arasında həyatın müxtəlif sahələrində sıx əlaqələr mövcud olub. Münasibətlərimizin bu-günkü inkişafı xalqlarımızın ümumi mənafələrinə xidmət edir.

Qonaq Sankt-Peterburqda Azərbaycan diasporunun fəaliyyətini, burada yaşayan soydaşlarımızın şəhərin sosial-iqtisadi həyatındakı iştirakını təqdirəlayiq hesab edib.

Söhbət zamanı tərəfləri maraqlandıran məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

Görüşdə Milli Məclis Sədrinin müavini Valeh Ələsgərov, parlament Aparatının rəhbəri Səfa Mirzəyev, Hüquq siyasəti və dövlət quruculuğu komitəsinin sədri Əli Hüseynli, deputat Mixail Zabelin və digər rəsmi şəxslər iştirak ediblər.

AZƏRTAC

Foto Fərmən BAĞIROVUNDUR

Müdafiə naziri Azərbaycan, Türkiyə və Gürcüstan hərbi təhsil müəssisələrinin rəhbərləri ilə görüşüb

Mayın 17-də müdafiə naziri, general-polkovnik Zakir Həsənov Azərbaycan Ali Hərbi Məktəbinin rəisi, general-mayor Füzuli Salahov, Türkiyə Respublikası Quru Qoşunları Məktəbinin rəisi, briqada generalı İsmayıl Güzəllər və Gürcüstan Milli Müdafiə Akademiyasının rektoru, polkovnik Zaza Caparidze ilə görüşüb.

Müdafiə Nazirliyinin mətbuat xidmətindən AZƏRTAC-a bildiriblər ki, martın 31-də Giresun şəhərində Azərbaycan, Türkiyə və Gürcüstan arasında imzalanmış müdafiə sahəsində əməkdaşlıq haqqında Anlaşma Memorandumuna əsasən, hər üç ölkənin hərbi təhsil müəssisələri rəhbərlərinin Bakıda keçirilən görüşü.

şü çərçivəsində aparılan müzakirələrin, təcrübə mübadiləsinin mühüm əhəmiyyət kəsb etdiyini deyən müdafiə naziri belə tədbirlərin mü-təmadi keçirilməsinin vacibliyini vurğulayıb.

General-polkovnik Z. Həsənov Azərbaycan, Türkiyə və Gürcüstan hərbi təhsil müəssisələri rəhbərləri-nin Bakıdakı tədbirinin hər üç ölkənin müdafiə nazirləri və Silahlı Qüvvələri Baş Qərargah rəislərinin bu

günədek keçirdikləri görüşlərin davamı kimi qiymətləndirib, bu əməkdaşlığın regionda sülhün və təhlükəsizliyin təmin edilməsinə mühüm töhfə verəcəyinə əminliyini bildirib.

Tərəflər, həmçinin hər üç ölkənin hərbi təhsil müəssisələri arasında kursantların qarşılıqlı təhsil almaları, birgə təlimlərin, idman, bilik yarışlarının keçirilməsi və bir sıra digər məsələləri müzakirə ediblər.

Görüşün təşkilinə və qonaqpərvərliyə görə general-polkovnik Z. Həsənov minnətdarlıqlarını ifadə edən məktəb rəhbərləri də Bakıda aparılan üçtərəfli səmərəli müzakirələrin təmsil etdikləri ali hərbi təhsil müəssisələri arasında əlaqələrin daha da inkişafına, birgə fəaliyyətlərin həyata keçirilməsi işinə mühüm töhfələr verəcəyinə əminliklərini bildiriblər.

Zaqatala balı Yaponiyada satılır

İxracın daha da genişləndirilməsi üçün istehsalçılardan beynəlxalq standartlara uyğunluğu təsdiqləyən sertifikat tələb olunur

Əvvəli 1-ci sah.

O bildirir ki, iki il əvvəl yaradılmış Arıçılar Assosiasiyası arıçılığın inkişafına təkan verir. Mehruz qurum çərçivəsində rayondakı arıçılar qeydiyyatla alınır və onlar üzvlüyə qəbul edilir. Artıq üzvlərin sayı 380 nəfərdən çoxdur. Onların bəzilərinin hətta öz əmtəə nişanları altında ştrix-kodu, sertifikatı var.

M.Qurbanəliyev hazırda 5-6 adda arı məhsulunun realizasiyası ilə məşğuldur. O, bu işdə təcrübə toplamaq üçün ABŞ, Almaniya, İsveçrə, İngiltərə və Türkiyədə olub. Həmin ölkələrdə öyrənib ki, dünyada 14 adda arı məhsulu var. Azərbaycanda isə onların çoxu haqqında, demək olar ki, məlumat yoxdur.

Hazırda istehsal olunan məhsulun kütləvi satışında müəyyən çətinliklər olduğunu deyən müsahibimizin sözlə-

rinə görə, hələ də məhsullarını marketlərə çıxarmaqda problemləri var: “Bunun üçün sertifikatlar lazımdır. İndi bu məsələni həll etməyə çalışırıq”. Strateji hədəf isə bu əvəzsiz nemətin xarici bazarlara çıxışına nail olmaqdır. Hətta xaricə çıxış üzrə ilk addım da atılıb. Keçən il 13 ton Zaqatala balı “Made In Azerbaijan” brendi altında Yapo-

niyaya ixrac olunub. Amma sifarişçinin göndərdiyi 45 kiloqramlıq çəlləklərdə. Onlar üçün maraqlı olan ilk vacib amil balın ekoloji təmizliyi, tərkibində kimyəvi qatqının olmamasıdır. Bundan başqa, arıya verilən ammittat tərkibli dərmanlardan imtina edilməsi də tələblər sırasındadır. Arı dərman vurulmuş meşə zolağı və ya tarladan şirə çə-

kərsə, həmin balda kimyəvi qatqı qala bilər. Ona görə də Türkiyədə artıq həmin dərmanlar istifadə edilmir.

Müsahibimiz deyir ki, müraciət əsasında Birleşmiş Ərəb Əmirliklərinə analiz üçün bal göndərilib. 10 gündən sonra cavab gəlib ki, bal analizdən keçib. Tərkibi çox zəngin, təbii və heç bir kimyəvi qatqısı yoxdur. Lakin tələb ondan ibarətdir ki, mütəlq bunun üçün dünyada qəbul edilən IMO və ISO standartlarına uyğunluğu təsdiqləyən sertifikat olmalıdır. Bu olarsa, Ərəbistana arı məhsullarının ixrac etmək mümkündür.

2011-2015-ci illərdə Almaniya Əməkdaşlıq Təşkilatı ilə əlaqəli işlədiklərini deyən həmsöhbətimizin sözlərinə görə, onlara orqanik sertifikat verilməkdədir. Lakin bəzi texniki problemlər prosesi başa çatdırmağı əngəlləyib.

Bu günlərdə isə BMT-nin ekologiyanın qorunması və kənd təsərrüfatı sahəsinə dəstək verən proqram layihəsinin nümayəndələri Zaqatalada arıçılara qonaq olublar. Onlar ümumi vəziyyətə bağlı tanışlıqdan sonra bu yöndə yayda proqram layihə reallaşdıracağını və həmin sertifikatı verməyə hazır olduqlarını bildiriblər.

Görünən odur ki, tonlarla Azərbaycan balını “Made In Azerbaijan” brendi altında ixrac etmək imkanı yaranıb. Bunun üçün keyfiyyətli məhsul da var, potensial alıcılar da... Qalır indiyədək diqqətdən kənarda qalan bir sıra texniki məsələlərin həlli. Onlar da yoluna qoyulduqdan sonra, yəqin ki, arıçılıqla məşğul olan fermerlər xarici bazarlara çıxmağa başlayacaqlar.

Əli SƏLİMOV,
“Azərbaycan”

Azərbaycan XİN Laçının işğalının 26-cı ildönümü ilə əlaqədar açıqlama yayıb

Azərbaycan Respublikasının Laçın rayonunun işğalının 26-cı ildönümü ilə əlaqədar Xarici İşlər Nazirliyinin mətbuat xidmətinin rəhbəri Hikmət Hacıyev açıqlama yayıb.

AZƏRTAC-a daxil olan açıqlamada deyilir: Ermənistan Respublikasının Azərbaycan Respublikasına qarşı hərbi təcavüzünün davamı kimi 1992-ci il mayın 18-də keçmiş Dağlıq Qarabağ Muxtar Vilayətinin tərkibinə daxil olmayan Laçın rayonu işğal edilib. İşğal nəticəsində Laçın rayonunun əhalisi etnik təmizləməyə məruz qalıb və hazırda 77 min nəfərdən artıq Laçın sakini Azərbaycanın müxtəlif bölgələrində məcburi köçkün kimi yaşayır. Ermənistan tərəfindən rayonda dövlət və özəl mülkiyyətə ciddi zərər yitirilib. Belə ki, 217 mədəniyyət, 101 təhsil, 142 səhiyyə müəssisəsi, 462 ticarət, 30 rabitə, 2 avtonəqliyyat və müxtəlif təyinatlı istehsal müəssisələri talan və məhv edilib.

54 dünya, 200-dən çox yerli əhəmiyyətli tarixi abidə vandalizmə məruz qalıb. VI əsrə aid Alban Ağoqlan məbədi, XIV əsrə aid Məlik Əjdər türbəsi, Qaraqışlaq kəndində məscid, Zabux kəndində qədim qəbiristanlıq bunların sırasındadır. Laçın Tarix Muzeyi və onun qızıl, gümüş və tunc sikkələrdən ibarət qədim kolleksiyası talan edilib. Həmçinin talan edilmiş Laçın Tarix Muzeyinin eksponatı olan gümüş əl qantası Londonda Sotheby's auktsionunda 80 min ABŞ dollarına satılıb.

Ermənistan işğalçı tərəf olaraq Cenevrə Konvensiyaları ilə üzünə düşən öhdəliklərini kobud şəkildə pozaraq, Laçın rayonunda coğrafi adların dəyişdirilməsi, rayonun təbii resurslarının talan edilməsi və qazanc mənbəyinə çevrilməsi, əsasən Suriyadan olan erməni əsilli qaçqınlar olmaqla, məqsədyönlü məskunlaşma siyasəti apararaq, demografik tərkibin dəyişdirilməsi kimi qeyri-qanuni eməllərini davam etdirir.

Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi “Çıraqov və digərləri Ermənistanla qarşı” işi üzrə Azərbaycanın Laçın rayonundan məcburi qovulmuş Azərbaycan vətəndaşlarının xeyrinə qərar qəbul edərək, onların İnsan Hüquqları və Fundamental Azadlıqların qorunmasına dair Konvensiya üzrə mülkiyyət hüququ, şəxsi və ailə həyatına hörmət kimi hüquqlarının pozulduğunu təsbit edib. Həmçinin qərarın 19-20-ci paragraflarında Laçın rayonu, xüsusən Laçın şəhərinin hərbi hücumu məruz qalması, 1992-ci il may ayının ortalarında Laçın havadan bombardman edilməsi və bunun nəticəsində çoxlu sayda evlərin dağıdılması, şəhərin talan edilməsi və yandırılması, hərbi münasibət dövründə Laçın və ətraf kəndlərin tamamilə dağıdılması öz təsdiqini tapıb.

Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ bölgəsinin və ətraf rayonların Ermənistan silahlı qüvvələri tərəfindən işğalı, işğal olunmuş rayonların

azərbaycanlı sakinlərinə qarşı etnik təmizləmənin törədilməsi Ermənistanın əsl niyyətinin hərbi təcavüz və işğal yolu ilə ərazi əldə edilməsi olduğunu qabarıq şəkildə nümayiş etdirir.

Ermənistanın kəskinləşən hərbi təcavüzü şəraitində BMT-nin Təhlükəsizlik Şurası 1993-cü ildə 822 (1993-cü il), 853 (1993-cü il), 874 (1993-cü il) və 884 (1993-cü il) sayılı qətnamələri qəbul edərək, Azərbaycan ərazilərinin işğalını pisləyib, Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü, suverenliyini və Dağlıq Qarabağın Azərbaycanın ayrılmaz hissəsi olduğunu bir daha təsdiq edərək işğalçı qüvvələrin zəbt olunmuş ərazilərdən dərhal, qeyd-şərtsiz və tam çıxarılmasını tələb edib. Ermənistan BMT Təhlükəsizlik Şurasının qətnamələrinin tələblərini yerinə yetirməyərək işğal olunmuş Azərbaycan ərazilərinin ilhaq edilməsinə (aneksiya) yönəlmis siyasət yürüdü.

Beynəlxalq hüququn imperativ normaları və BMT Nizamnaməsinə zidd olaraq Ermənistan tərəfindən Azərbaycana qarşı qeyri-qanuni gücdən istifadənin, həmçinin Azərbaycanın işğal olunmuş ərazilərindən 700 mindən artıq köklü Azərbaycan əhalisinin zorla qovulması ilə onların fundamental hüquq və azadlıqlarının kütləvi pozulmasının nəticələrinin Ermənistan tərəfindən Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ bölgəsində yaşayan sayı 90 mindən az olan erməni azlığın “öz müqəddəratını təyin etmək” və “insan hüquqları” kontekstində təqdim etmək cəhdləri cəfəngiyatdır və heç bir mənəvi, hüquqi və siyasi çərçivəyə sığmır.

Ermənistan nəhayət başa düşməlidir ki, Azərbaycan ərazilərindən işğal altında saxlanması heç zaman Ermənistanın güddüyü siyasi nəticələri verə bilməz və işğala əsaslanan status-quo Ermənistanın özünü təcridinin və bugünkü sisteməlik sosial-iqtisadi və demografik böhranının əsas səbəblərindəndir. Azərbaycan ərazilərindən işğalına son qoyulması və Ermənistan qoşunlarının Azərbaycanın işğal olunmuş ərazilərindən çıxarılması hərtərəfli regional əməkdaşlıq üçün imkan açma və davamlı sülhün təmin olunmasına töhfə verə bilər.

Azərbaycan Respublikasının ərazi bütövlüyü və suverenliyinin bərpa edilməsi Laçın, habelə ölkənin digər işğal olunmuş rayonlarından olan məcburi köçkünlərin öz doğma torpaqlarına qayıtmaq kimi hüquqlarının təmin edilməsi və ümumilikdə münasibətin ağır fəsadlarının aradan qaldırılması beynəlxalq ittimaiyyətin öhdəliyi olmaqla yanaşı, BMT Nizamnaməsinə təsbit edildiyi kimi, Azərbaycan dövlətinin şəxsi ayrılmaz hüququdur.

Azərbaycan tərəfi münasibətin tezliklə həlli istiqamətində beynəlxalq səylərin artırılmasını dəstəkləyərək beynəlxalq səviyyədə tanınmış sərhədləri daxilində ərazi bütövlüyü və suverenliyini və vətəndaşlarının pozulmuş hüquqlarının bərpa etmək hüququnu özündə saxlayır.

Bakı bölgənin sərfəli ticarət mərkəzinə çevrilir

800-dən çox mağazada “Əvvəlcə alış-veriş et, sonra pulunun bir qismini geri al” kampaniyası davam edir

Əvvəli 1-ci sah.

O öz təəssüratlarını bizimlə bölüşür: “Ölkəmizdə üçüncü dəfə belə bir festivalın keçirilməsi təqdirəlayiq haldır. Bu həm də alıcılar üçün çox xoşdur. Müştəri 100 manatdan artıq alış-veriş edərsə, kampaniyada iştirak etmək hüququ qazanır. Festival zamanı alıcılıq qabiliyyətinin yüksək olması bizi qane edir. Mağazamızda isə malların 90 faizinə endirim var”.

Elə həmin mağazada qeydiyyatçı Gülxanım Yolçıyevadan festivalın gedişatı ilə bağlı fikirlərini soruşduq. O, festivalın başladığı ilk gündən heç bir problem yaşanmadığını, sistemin tam

normal və qaydasında işlədiyini söylədi.

Həvəslə alış-veriş edənlər və endirimdən faydalananlar

Festival endirimlərindən yararlanılan müştərilər arasında yerli əhalinin üstünlük təşkil etdiklərini görüb onlardan bir neçəsinin rəyini öyrəndik. Bakı şəhər sakini Günay Kərimova belə bir festivalın təşkilindən məmnunluğunu dilə gətirdi: “Xarici ölkələrin bəzilərində ticarət festivallarının təşkil olunduğunu bildirdik. Bizdə də belə bir tədbirin keçirilməsi ürəkaçandır. Festivala qoşulmuş mağazalardakı mal-

larla tanışlığa bu gündən başlamışam, istəyirəm ki, endirimlərdən faydalanam”.

Aytən Vəliyeva üçüncü dəfə keçirilən şoping festivalından razılığını bildirdi. O bu festivalın insanların həvəslə alış-veriş etməsinə səbəb olduğunu dedi.

10 mindən çox dəyərli hədiyyə

“Alış-verişiniz sizə hədiyyə qazandırın!” şüarı ilə mayın 1-dən açıq elan edilən festivalın onlayn lotereyası bu vaxt ərzində yüzlərlə iştirakçıya dəyərli hədiyyələr qazandırır. Otən həftə Bakı Şoping Festivalında alış-veriş etməklə lotereya iştirakçısına çevri-

lən alıcılardan bir çoxu artıq uduşda qalıb olaraq qiymətli hədiyyələrə sahib çıxıb.

Mayın 31-dək davam edəcək festival müddətində alış-veriş etməklə onlayn lotereyanın birbaşa iştirakçısına çevrilən alıcılar 10 mindən çox dəyərli hədiyyəyə və əsas uduş olan “Nissan Sunny” avtomobilinə sahib olmaq imkanı qazanırlar.

Bunun üçün heç bir lotereya bileti almağa ehtiyac yoxdur. Sadəcə alış-verişinizi təsdiqləyən sənəd (çek və ya VHF) sizin lotereya biletinə çevriləcək.

Bütün bunlarla yanaşı, festival zamanı heftəsonu əyləncəli oyunlar, moda nümayişləri və digər müxtəlif tədbirlərin təşkilində nəzərdə

tutulur. Bakı şəhərində yerləşən istənilən mağaza, restoran və kafe Bakı Ticarət Festivalının iştirakçısı ola bilər.

Dövlət başçısının 1 sentyabr 2016-cı il tarixli, “Azərbaycan Respublikasında turizmin inkişafı ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında” sərəncamına əsasən keçirilən festivalın təşkilatı Mədəniyyət Nazirliyinin nəzdində fəaliyyət göstərən Azərbaycan Konqreslər Bürosuna həvalə edilib. Bakı Şoping Festivalının təsdiqləyən sənəd (çek və ya VHF) sizin lotereya biletinə çevriləcək.

Bütün bunlarla yanaşı, festival zamanı heftəsonu əyləncəli oyunlar, moda nümayişləri və digər müxtəlif tədbirlərin təşkilində nəzərdə

Səbinə MƏMMƏDOVA,
“Azərbaycan”

Konqres iştirakçılarının şərəfinə qala gecə təşkil olunub

Dövlət Sərhəd Xidmətinin hərbi hospitalının təşkilatçılığı ilə Bakı şəhərində keçirilən Ambrazur Pare adına Beynəlxalq Hərbi Cərrahlər Cəmiyyətinin 1-ci Konqresi işini davam etdirir.

21 ölkədən 156 nümayəndənin iştirak etdiyi konqres çərçivəsində

dünya səviyyəsində tanınmış cərrahların hərbi cərrahiyyə sahəsində yeni innovativ yanaşmalar haqqında çıxışları dinlənilmiş, qabaqcıl təcrübənin öyrənilməsi və təbii məqsədlə geniş fikir mübadiləsi aparılmışdır.

“Elite Events Hall” zalında konqres iştirakçılarının şərəfinə qala gecə də təşkil olunmuşdur.

Gecədə Dövlət Sərhəd Xidmətinin nümunəvi hərbi orkestrinin baş dirijoru mayor Səməd Vəkilovun, rəqs ansamblının bədii rəhbəri, Azərbaycan Respublikasının əməkdar artisti Nailə Məmmədşadzenin rəhbərlik etdikləri yaradıcı kollektivlərin çıxışları böyük maraqla qarşılanmışdır.

Rəqs ansamblının ifasında milli və xarici ölkələrin rəqsləri, DSX nü-

münəvi hərbi orkestrinin solistləri Tural Ağasıyevin və Fəxr Kazım Nicatın, Azərbaycan Respublikasının əməkdar artisti Afəq Abbasovanın, tanınmış estrada müğənnisi Dilare Kazımovanın ifasında Azərbaycan və əcnəbi bəstəkarların əsərləri konserte rəngarənglik qatmışdır.

“Azərbaycan”

Almatıda Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 100 illiyinə və ümummillî lider Heydər Əliyevin 95 illiyinə həsr olunmuş konfrans keçirilib

Tədbir çərçivəsində Qazaxıstan Milli Universitetində Azərbaycan Tarix və Mədəniyyət Mərkəzi açılıb, dahi dramaturq Hüseyn Cavidin 135 illiyinə həsr olunmuş xüsusi konfrans təşkil edilib

Mayın 17-də Almatı şəhərindəki Əl-Fərabî adına Qazaxıstan Milli Universitetində Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 100 illiyinə və ümummillî lider Heydər Əliyevin 95 illiyinə həsr olunmuş konfrans keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Əl-Fərabî adına Qazaxıstan Milli Universitetinin rektoru **Qalimkair Mutanov** konfransı açaraq Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 100 illiyinin və ümummillî lider Heydər Əliyevin 95 illik yubileyinin universitetdə təşkil edilməsinin əhəmiyyətindən danışıb. Rektor vurğulayıb ki, Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti türk-müsəlman dünyasında ilk demokratik respublika idi. Onun yaratdığı dəyərlər təkcə Azərbaycan üçün deyil, bütün türk dünyası üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Bu dövlətin yaratdığı seçki, dövlət idarəçiliyi ənənələri, elm, təhsil, mədəniyyət və digər sahələrdə gördüyü işlər sonrakı dövrlərdə bütün türk cümhuriyyətlərində istifadə olunmuş dəyərlər kimi bizim üçün də qiymətli dir.

Azərbaycanın Qazaxıstandakı səfəri **Rəşad Məmmədov** konfransda geniş məruzə ilə çıxış edib.

Səfir deyib ki, Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti cəmi 23 ay yaşasa da, tariximizdə şanlı və şərəfli yer tutur. Bu gün Azərbaycan dövləti həmin tarixlə qürur duyur. Təsəffüf deyil ki, ümummillî lider Heydər Əliyev indiki müstəqil dövlətimizin Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin varisi olduğunu bəyan edib. Cümhuriyyətin qısa müddətdə həyata keçirdiyi tədbirlər və qəbul etdiyi qərarlar, atdığı addımlar tariximizdə silinməz iz buraxıb, millî dövlətçilik ənənələrinin bərpası işində böyük rol oynayıb. Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti az yaşasa da, xalqımızda azadlıq, müstəqillik ideyalarını daha da gücləndirib.

Diplomat diqqətə çatdırıb ki, bu günlərdə 95 illik yubileyini qeyd etdiyimiz ulu öndər Heydər Əliyev Azərbaycanda yenidən hakimiyyətə qayıtdıqdan sonra müstəqilliyimizin davamlı və əbədi olması yolunda qətiyyətli addımlar atdı və bu sahədə qarşıya çıxan çətinlikləri aradan qaldırdı. Müstəqillik illərində ulu öndər Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə ölkədə çox uğurlu xarici siyasət aparıldı, dünyanın inkişaf etmiş bütün dövlətləri ilə diplomatik əlaqələr yaradıldı və əməkdaşlıq haqqında ölkəmizin maraqlarına xidmət edən ikitərəfli sazişlər bağlandı. Bu gün Heydər Əliyev siyasi kursunun layiqincə davam etdirilməsi, Prezident İlham Əliyevin düşünülmüş strategiyası müstəqil Azərbaycanı dünyanın inkişaf etmiş demokratik dövlətlərindən birinə, beynəlxalq aləmdə söz və nüfuz sahibinə çevirib.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin ictimai-siyasi məsələlər üzrə köməkçisi **Əli Həsənov** çıxış edərək konfransın təşkilatçılarna - Əl-Fərabî adına Milli Universitetin rəhbərinə, TÜRK-

SOY-a, Beynəlxalq Türk Akademiyasına və tədbirdə iştirak edən Qazaxıstan rəsmilərinə təşəkkürünü bildirdi. Prezidentin köməkçisi deyib ki, bu cür tədbirlər xalqlarımız, dövlətlərimiz arasındakı dostluq və qardaşlıq münasibətlərinin göstəricisidir. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və Qazaxıstan Prezidenti Nursultan Nazarbayev ölkələrimiz arasında əlaqələrin inkişafına böyük önəm verirlər. Bu gün Azərbaycan ilə Qazaxıstan bir çox sahələrdə sıx əməkdaşlıq edir, beynəlxalq qurumlarda bir-birini dəstəkləyirlər. Əminlik ki, bu əlaqələr xalqlarımızın mənəfəyi naminə daim inkişaf edəcək.

Beynəlxalq Türk Akademiyasının prezidenti **Darxan Kızırelı** bildirib ki, ötən yüzilliyin əvvəllərində bütün türk dünyasında özünü göstərən milli azadlıq hərəkatı müxtəlif coğrafiyalarda yayılsa da, Azərbaycanda xüsusilə geniş vüsət aldı. Bu il qeyd etdiyimiz Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 100 illiyi bütün müsəlman Şərqində ulduz kimi doğdu. Cümhuriyyət təkcə Azərbaycanda deyil, bütün türk dünyasında milli düşüncənin oynanması və formalaşmasında vacib rol oynadı. Xarici ölkələrdə diplomatik nümayəndəliklər açıldı.

Darxan Kızırelı qeyd edib ki, Beynəlxalq Türk Akademiyası bu tarixi hadisənin önəmini, Prezident İlham Əliyevin Azərbaycan Xalq

Cümhuriyyətinin yüzillik yubileyinin yüksək səviyyədə keçirilməsi üçün imzaladığı sərəncamı nəzərə alaraq geniş tədbirlər proqramı hazırlayıb. Biz artıq beynəlxalq səviyyədə ilk tədbirimizi reallaşdırmışıq. Aprel ayında Parisdə UNESCO-nun baş qarargahında keçirdiyimiz beynəlxalq forum çərçivəsində Cümhuriyyətin 100 illik yubileyini və onun qurucularından olan Əlimərdan bəy Topçubaşovun 155 illiyini qeyd etdik. Cari ilin iyun ayında Astanada təşkil edəcəyimiz IV Böyük Beynəlxalq Humanitar Forumun bir pənelini bütönlüklə Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 100 illiyinə həsr edəcəyik. Bununla yanaşı, ilk dəfə olaraq qazax dilində Cümhuriyyətə aid ensiklopedik xarakterli sənədlər və faktlarla zəngin

olan nəfis tərtibatda kitab çapa hazırlanıb.

Qazaxıstan Xalqları Assambleyasının üzvü, Qazaxıstan Azərbaycanlıları Assosiasiyasının sədri **Əbülfəz Xamedov** deyib ki, Azərbaycanla Qazaxıstanı etnik-tarixi köklərdən başqa, son onilliklərin siyasi münasibətlər sistemini müəyyənləşdirən əhəmiyyətli amillər də yaxınlaşdırır. Qazaxıstan-Azərbaycan əlaqələrinin inkişafında və Qazaxıstanın ictimai-siyasi, iqtisadi, mədəni, sosial həyatında azərbaycanlıların mühüm rolu var. Dost və qardaş Qazaxıstanda məskunlaşan 300 mindən çox soydaşımız daim tarixi Vətənimiz olan Azərbaycanla gedən inkişaf proseslərini sevincilə izləyir və iki ölkə arasında münasibətlərin tərəqqisinə töhfələrini verirlər.

Sonra Əl-Fərabî adına Qazaxıstan Milli Universitetində Azərbaycan Tarix və Mədəniyyət Mərkəzinin açılışı olub.

Mərkəzdə Azərbaycana aid çoxsaylı siyasi, elmi, mədəni ədəbiyyat toplanıb. Azərbaycanın mədəniyyətini, siyasi, tarixini əks etdirən tablolar asılıb. Tabloların hər birində xronoloji məlumatlar yer alıb. Diqqətə çatdırılıb ki, bu mərkəzdə alimlər, müəllimlər, tələbələr tədqiqatlar aparacaq, Azərbaycanın ali məktəbləri, o cümlədən elm-təhsil ictimaiyyəti ilə əlaqələr quraçaqlar.

Əl-Fərabî adına Qazaxıstan Milli Universitetinin rek-

Daha sonra Əl-Fərabî adına Universitetin böyük akt zalında Azərbaycanın dahi dramaturqu Hüseyn Cavidin 135 illiyinə həsr olunmuş xüsusi konfrans keçirilib.

Universitetin rektoru **Qalimkair Mutanov**, Azərbaycan Prezidentinin köməkçisi **Əli Həsənov**, TÜRKSOY-un baş katibi **Düsen Kaseinov**, Azərbaycanın Qazaxıstandakı səfəri **Rəşad Məmmədov**, Beynəlxalq Türk Akademiyasının prezidenti **Darxan Kızırelı** konfransda salamlama nitqləri söyləyiblər. Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının müxbir üzvü, əməkdar elm xadimi

toru **Qalimkair Mutanov** açılış mərasimində çıxış edərək bu mərkəzin Azərbaycan Qazaxıstan elmi, ictimai, siyasi, sosial əlaqələri üçün əhəmiyyətindən danışıb.

Azərbaycan Prezidentinin köməkçisi **Əli Həsənov** mərkəzin açılışına verdiyi dəstəyə görə universitetin rəhbərlərinə təşəkkür edib. Diqqətə çatdırıb ki, bu mərkəz gələcəkdə ölkələrimiz arasında elm, təhsil, mədəniyyət sahələrində əlaqələndirici bir vasitə olacaq. Əli Həsənov bu mərkəzin xalqlarımızın bir-birini daha yaxşı tanımalarına, elmi biliklərin mübadiləsinə müsbət təsir göstərəcəyini vurğulayıb.

Azərbaycanın Qazaxıstandakı səfəri **Rəşad Məmmədov** mərkəzin yaradılması ilə bağlı görülmüş işlərdən danışıb.

Kamran Əliyev görkəmli dramaturqun həyat və yaradıcılığında söhbət açaraq qeyd edib ki, Hüseyn Cavid böyük ədəbi xidmətləri olan, öz məktəbini yaranan sənətkar, romantizm ədəbi cərəyanının banisidir. Alim Hüseyn Cavidin indiyədək araşdırılmamış və nəşr edilməmiş qeyd dəftərləri, əlyazmaları əsasında onun fikirlərini şəirə çevirməsi texnologiyasından söz açıb.

Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının doktorantı **Sona Vəliyeva** bildirib ki, Hüseyn Cavid məfkurəsi əbəddir. Çünki o, millətin dilini, mənəviyyatını, məxsus olduğu bütün dəyərləri birleşdirərək türkçülük məfkurasını bütün əsərlərində tərənnüm edib. Hüseyn Cavid bildirirdi ki, türk dünyasının xilas, onun tarixdə duruşu və

millətin millət kimi bütün təhlükələrdən qurtuluşu türkçülük məfkuresinin olmasındadır. Hüseyn Cavidin dünyəvi məktəbdə təhsil alması və həyatında baş verən digər hadisələr ulu Tanrının yazısı idi. Onun dini təhsil alması da irfan mədəniyyətinin formalaşması üçün lazım idi. Cavid o dövrdə hürrüf ocağı, hər qarış torpağında övləyə məzarı olan Naxçıvanda dünyaya gəlməli, buranın insanları ilə ünsiyyətdə olmalı idi. Atasının minbir əziyyətlə dilə tutub yazdırdığı molla məktəbindən qaçmalı, Məhəmməd Tağı Sıdqi'nin məktəbinə gəlməli, dünyəvi elmlərlə tanış olmalı idi. O, öz yaradıcılığını iki böyük məfkuranın qovuşduğu bünövrə üzərində qurmalı idi. Buna görə də o, Azərbaycan, ardınca Təbriz, daha sonra isə Türkiyə mühtiri görüb təhsil almalı idi. Hüseyn Cavidin taleyinə türk dünyasının ən böyük filosoflarından dars almaq yazılmışdı. O, məfkurənin nədən başladığını və digər prinsipləri öyrənməli, bunları öz əsərlərində təcəssüm etdirməli idi. Məhz buna görə də 1937-ci ilin sərt, amansız repressiya küləyi ondan da yan keçməyib. Sibirə sürgün olunub və 1941-ci ilin şaxtılı qış ayında İrkutskda həyatla vıdalaşıb.

Ümummillî lider Heydər Əliyevin görkəmli edibin nəşrinin Azərbaycana gətirilməsi istiqamətində fəaliyyətindən söz açan Sona Vəliyeva qeyd edib ki, ulu öndər dahi Cavidin yaradıcılığına yüksək qiymətləndirirdi.

"Ədəbiyyat" qəzetinin baş redaktoru, cavidşünas alim **Azər Turan** çıxış edərək bildirib ki, bu gün biz Qazaxıstanda Azərbaycan Cümhuriyyətinin 100 illiyini qeyd edirik. Bu gün biz ulu öndər Heydər Əliyevin 95 illik yubileyindən danışıq, qazax şairi Əhməd Baytursunun dostu Hüseyn Cavid andıq. 1926-cı ildə Əhməd Baytursun Hüseyn Cavidin evində qonaq olub. Biz bilirik ki, füyuzat estetikası müasirləşmək, islamaşmaq, türkəlmək deməkdir. Məhz Hüseyn Cavidin yaradıcılığı da həmin türkəlmək, islamaşmaq, müasirləşmək triadasının əsasında həsilə gəlib. Bugünkü mövzular o qədər müqəddəsdir ki, hər birimizin qəlbində bu mövzuların işıqları yanır. Bu gün Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 100 illiyi, ulu öndər Heydər Əliyevin 95 illiyi və dramaturq Hüseyn Cavidin 135 illiyi bir ocaq, bir vətən deməkdir.

Konfransda məruzələr dinlənilib və müzakirələr aparılıb.

Tədbirin sonunda Azərbaycan icmasının rəhbəri Əbülfəz Xamedov Prezidentin köməkçisi Əli Həsənovla "Abay" xatirə medalını təqdim edib.

Tədbirlərdə Milli Məclisin deputatı, Azərbaycan-Qazaxıstan parlamentlərarası əlaqələr üzrə işçi qrupunun rəhbəri Adil Əliyev, işçi qrupun üzvü, deputat, Azərbaycan-Atatürk Mərkəzinin direktoru Nizami Cəfərov da iştirak ediblər.

Azərbaycan ilə Qazaxıstan arasında əməkdaşlığın inkişaf perspektivləri müzakirə olunub

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin ictimai-siyasi məsələlər üzrə köməkçisi Əli Həsənov Qazaxıstanın Almatı şəhər akimi (qubernatoru) Baurjan Baybek ilə görüşüb.

AZƏRTAC xəbər verir ki, görüşdə ölkələrimiz arasında siyasi, iqtisadi, humanitar və digər sahələrdə ikitərəfli münasibətlərin daha da inkişaf etdirilməsi üçün geniş potensialın olduğu bildirilib.

Prezidentin köməkçisi deyib ki, müstəqillik illərində Qazaxıstan mühüm nailiyyətlər əldə edərək regionun aparıcı dövlətlərindən birinə çevrilib. Azərbaycanın siyasi sahədə sabit diplomatik münasibətlərinin mövcud olduğu ölkələrdən biri məhz Qazaxıstandır. Azərbaycan-Qazaxıstan əlaqələrinin genişlənməsinə əlverişli şərait yaranan üstünlüklər, eyni zamanda, düşünülmüş siyasət regionun inkişafına təkan verən bir sıra layihələrin reallaşdırılmasını şərtləndirir.

Almatı şəhər akimi Baurjan Baybek Azərbaycana səfəri zamanı müşahidə

etdiyi inkişaf haqqında xoş təəssüratlarını bölüşüb. O, ölkələrimiz arasında ikitərəfli və çoxtərəfli formatda əməkdaşlığın müxtəlif sahələrinə toxunub, münasibətlərin strateji xarakter daşıdığını qeyd edib.

Söhbət zamanı ölkələrimiz arasında müxtəlif sahələrdə əməkdaşlıq əlaqələrinin gətirdikə möhkəmləndirici vurğulanıb, ikitərəfli münasibətlərin hazırkı vəziyyəti və inkişaf perspektivləri ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

Azərbaycanın Qazaxıstandakı səfəri Rəşad Məmmədov görüşdə iştirak edib.

Naxçıvan inkişafa görə yenə də liderdir

Prezidentin qayğısı muxtar respublikanın hərtərəfli yüksəlişinin əsas zəminidir

Əvvəlki 1-ci səh.

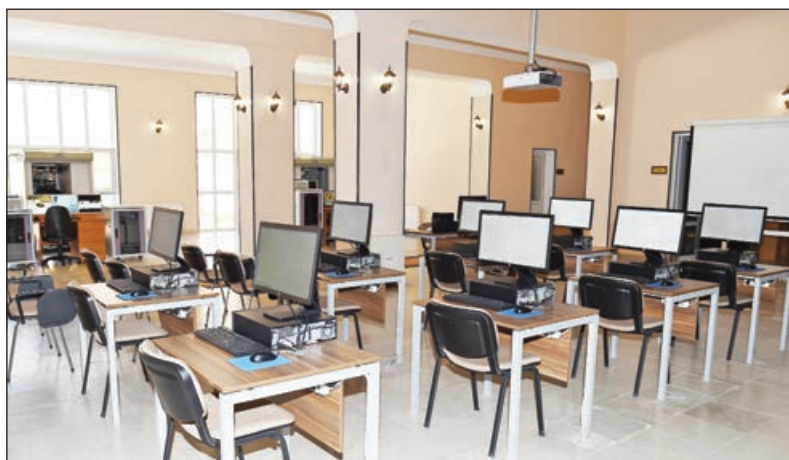
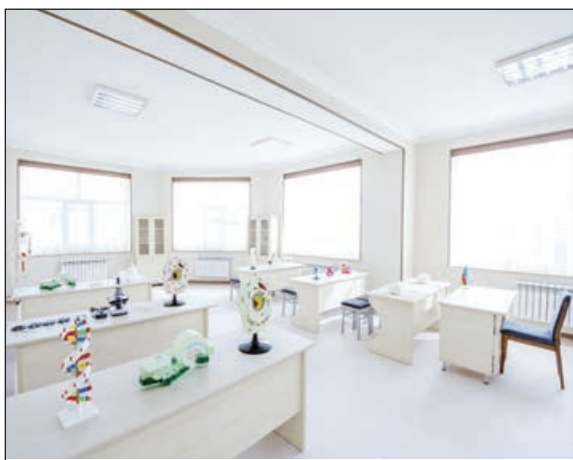
Müasir raketlər düşmənin istənilən hərbi hədəfini məhv edə bilər

Dövlət başçısı Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin bugünkü gücü və ordumuzun malik olduğu müasir hərbi texnikalar barədə də məlumat verdi. Eyni zamanda qeyd etdi ki, son illərdə Azərbaycan Silahlı Qüvvələrinin tərkib hissəsi olan Naxçıvan Ordusu ən müasir silahlar, texnika ilə təchiz edilib.

Alınan müasir texnikanın demək olar ki, bütün növləri, yaxud da ki, əksər növləri Naxçıvana göndərilir: "Bu gün Naxçıvan Ordusu böyük qüvvəyə malikdir və düşmənin istənilən təxribatının qarşısını ala bilər, eyni zamanda uğurlu əks-hücum əməliyyatı keçirə bilər. Naxçıvanda yerləşdirilmiş müasir silahlar, o cümlədən uzaqmənzilli raketlər düşmənin istənilən hərbi hədəfini məhv edə bilər. Yeni təhlükəsizlik məsələləri tam təmin olunub. Bu məsələ daim diqqət mərkəzindədir".

Tezliklə Naxçıvanda elə bir hadisə yaşanacaq ki...

Prezident həmçinin bildirdi ki, bu gün elektrik enerjisi ilə bağlı bütün problemləri həll olunan Naxçıvanda son illər 8 elektrik stansiyası tikilib. Hazırda tikilməkdə olan 36 meqavat gücündə Ordubad Su Elektrik Stansiyası işə düşəndən sonra muxtar respublika öz enerji tələbatının 100 faizini bərpa olunan enerji hesabına təmin edəcək.

Bu, dünya miqyasında bəlkə də yeganə belə bir hal olacaq: "Bu gün Naxçıvan elektrik enerjisinin ixrac edə bilər. Şəhadət ki, o cümlədən günəş elektrik stansiyası tikilib, su elektrik stansiyaları tikilir və Naxçıvanın artan sənaye potensialını təmin edəcək güclü elektrik təsərrüfatı yaradılır. Naxçıvanın əhalisi artır, sənaye istehsalı bundan sonra da artacaq. Ona görə bu məsələyə biz daim diqqət göstərməliyik".

Bütün yeni infrastruktur Naxçıvanın güclü potensialını təmin edir

Prezident bildirdi ki, Naxçıvanın qazlaşdırılması ilə bağlı

məsələlər öz həllini tapıb, qazlaşdırma 100 faiz təmin edilib, içməli və layihələri uğurla icra edilir və yeni avtomobil yolları salınır. Əlbəttə ki, bütün bunlar Naxçıvanın uğurlu, sürətlə inkişaf etməsinə real zəmin yaradır. Dövlət başçısının söylədiyi kimi, yeni bütün bu infrastruktur artıq Naxçıvanın güclü potensialını təmin edir.

Gələcək üç il ərzində layihənin tam istifadəyə verilməsi gözlənilir: "Planımız bundan ibarətdir. Belə olan halda Naxçıvan dəmir yolu ilə Azərbaycanın əsas hissəsi ilə birləşəcək və beləliklə, blokadan, mühasirədən canını qurtaracaqdır".

Yəni bu mühüm işlərin görülməsi Naxçıvanın çox böyük potensialının olduğunu bir daha təsdiqləyir. Həqiqətən də dövlət başçısının qayğısı ilə burada görülən işlər yüksək qiymətə layiqdir.

55 milyon manatlıq yeni dövlət dəstəyi

Dövlət başçısı Naxçıvana səfəri çərçivəsində 4 yeni obyektin açılışında iştirak etdi. Eyni zamanda Dövlət Sərhəd Xidmətinin Naxçıvan şəhər Qaraçuq ərazi dairəsindəki sərhəd dəstəsində və Əlahiddə Ümumqoşun Ordusunun "N" saylı hərbi hissəsində yaradılan şəraitlə tanış olub.

Səfərdən sonra Prezident Naxçıvan Muxtar Respublikası ərazisində meliorativ tədbirlərin həyata keçirilməsi (5 milyon manat), sosial-iqtisadi inkişafın sürətləndirilməsi (10 milyon manat), Ordubad Su Elektrik Stansiyasının (10 milyon manat) və Culfa-Ordubad magistral avtomobil yolunun tikintisi (30 milyon manat) ilə bağlı əlavə tədbirlərin davam etdirilməsi üçün 4 sərəncam imzalayıb. Bu sərəncamlarda nəzərdə tutulan işlərin yerinə yetirilməsi üçün ümumilikdə 55 milyon manat vəsait ayrılıb.

Rəşad BAXŞƏLİYEV, "Azərbaycan"

Bakıda "Real Madrid Fondu Azərbaycan" sosial futbol məktəbinin açılışı olub

Mayın 17-də Olimpiya növləri üzrə milli komandalar üçün Təlim-Məşq Mərkəzində "Real Madrid Fondu Azərbaycan" sosial futbol məktəbinin açılışı olub.

AZƏRTAC xəbər verir ki, mərasimdə gənclər və idman naziri Azad Rəhimov, AFFA-nın vitse-prezidenti Rəşad Əliyev, Real Madrid Fondunun nümayəndələri - "Real Madrid" futbol klubunun elçisi Rikardo Qalleqo və fondun Avropa regionu üzrə baş meneceri xanım Elena Fernandez iştirak ediblər.

Gənclər və idman naziri Azad Rəhimov Azərbaycanın futbolun inkişafının daim dəstəkləndiyini, idmanın bu növünün inkişafına dair dövlət proqramının uğurla icra edildiyini vurğulayıb. Bu məktəbin açılışının Azərbaycanın uşaq futbolunun inkişafında əhəmiyyətini xüsusi qeyd edən nazir deyib: "Real Madrid" futbol klubu dünyada öz uğurları və təcrübəsi ilə seçilir. Belə bir klubun məktəbdə futbol dərsləri almaq hər bir uşağın inkişafı və gələcək karyerası üçün uğurlu addımdır".

"Real Madrid" futbol klubunun elçisi Rikardo Qalleqo çıxışında beş illik səmərəli əməkdaşlıqdan məmnunluq duyduğunu vurğulayaraq deyib: "Gənclər və idman Nazirliyi, "İnkişaf Naminə İdman" İctimai Birliyi və Real Madrid Fondu bir komandadır. Bu

sosial komanda Azərbaycanda uşaqların gələcəyini formalaşdırmaq üçün çalışır. Biz dünyanı daha yaxşı məkana çevirəcək, hörmət, motivasiya, çalışqanlıq, bərabərlik, sağlamlıq, əməkdaşlıq, məsuliyyət və həmrəyliyə əsaslanan çempionluğumuza qazanmalıyıq".

Azərbaycan Gənclər və idman Nazirliyinin və Real Madrid Fondunun birgə layihəsi olan sosial futbol məktəbi 2013-cü ildən fəaliyyət göstərir. 2013-cü ildə imzalanmış əməkdaşlıq müqaviləsinə uyğun olaraq, yaradılan məktəb Real Madrid Fondunun MDB məkanında birinci, Avropada səkkizinci layihəsi olub. 2013-2017-ci il tədris müddətini əhatə edən ilk mərhələdə görülən işlərin uğurlu olması ilə əlaqədar tə-

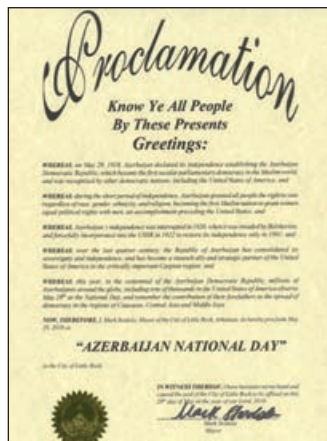
rəflər əməkdaşlığı davam etdirmək qərarına gəliblər. Bu ilin yanvarında yeni müqavilə imzalanıb. Beləliklə, "Real Madrid Fondu Azərbaycan" sosial futbol məktəbi növbəti dörd il ərzində ölkədə futbolun inkişafına və kütləvililiyinə dəstək verməkdə davam edəcək.

Layihənin əsas tərəfdaşları Gənclər və idman Nazirliyi ilə Real Madrid Fondudur. Əsas icraedici tərəfdaş isə "İnkişaf Naminə İdman" İctimai Birliyi. Məktəbdə dörd yaş qrupu üzrə komandalarda 80 uşaq məşqlərə cəlb olunur. Məşqlər həftədə iki dəfə - cümə axşamı və şənbə günləri olmaqla 267 saylı məktəbin və "Pioner" futbol məktəbinin meydançalarında keçirilir. Məşqlər ödənişsizdir.

Arkanzas ştatının paytaxtında 28 May Azərbaycan Milli Günü elan olunub

Arkanzas ştatının paytaxtı Litl-Rok şəhərinin meri Mark Stodola Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 100-cü ildönümü ilə əlaqədar rəsmi bəyannamə imzalayıb.

AZƏRTAC xəbər verir ki, bəyannamədə 1918-ci il 28 may tarixində müsəlman Şərqi Azərbaycanın ilk parlamentli respublika olan Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin elan edildiyi və dünyanın digər demokratik dövlətləri, o cümlədən ABŞ tərəfindən tanındığı qeyd olunur. Sənəddə bildirilir ki, Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti qısa müddət ərzində irqi, cinsi, etnik və ya dini mənsubiyyətdən asılı olmayaraq bütün

vətəndaşlara bərabər seçki hüququnu tanımaqla yanaşı, müsəlman dünyasında ilk dəfə olaraq qadınlara seçki hüququnun verilməsini təmin edib.

Eyni zamanda sənəddə Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 1920-ci ildə öz müstəqilliyi uğrunda mübarizə aparmasına rəğmən onun Sovet İttifaqının tərkibinə

daxil edildiyi və 1991-ci ildə yenidən öz müstəqilliyini bərpa etməyə nail olduğu vurğulanır.

Qeyd edilir ki, Azərbaycan son 25 ildə suverenliyini və müstəqilliyini möhkəmləndirib və hazırda Xəzər regionunda ABŞ-in müttəfiqi və strateji tərəfdaşıdır.

Bəyannamədə Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin yaranmasının 100 illik yubileyində dünyada yaşayan milyonlarla və ABŞ-da on minlərlə azərbaycanlı tərəfindən 28 may tarixinin milli bayram kimi qeyd edildiyi bildirilir, hər bir azərbaycanlının öz əcdadlarının Qafqaz, Mərkəzi Asiya və Orta Şərqdə demokratiyanın yayılması üçün verdiyi töhfələri xatırladığını vurğulanır.

Sonda şəhərin meri Mark Stodola imzaladığı bəyannamədə 2018-ci il 28 may tarixini Litl-Rok şəhərində Azərbaycan Milli Günü elan edib.

Ermənistan silahlı qüvvələrinin bölmələri atəşkəs rejimini 90 dəfə pozub

Ermənistan silahlı qüvvələrinin bölmələri cəbhənin müxtəlif istiqamətlərində iriçaplı pulemyotlardan da istifadə etməklə sutka ərzində atəşkəs rejimini 90 dəfə pozub.

Müdafiə Nazirliyindən AZƏRTAC-a bildiriblər ki, Ermənistan Respublikasının Noyəmbəryan və İcəvan rayonları ərazisindəki adlız yüksəkliklərdə yerləşən mövqelərdən Qazax rayonunun Qaymaqlı, Qızılhacılı kəndlərində və adlız yüksəkliklərdə, Bərd rayonunun Çinari kəndində yerləşən mövqelərdən Tovuz rayonunun Ağdam, Ağbulaq kəndlərində, Krasnoselsk rayonu ərazisindəki adlız yüksəkliklərdə yerləşən mövqelərdən Gədəbəy rayonu ərazisindəki adlız yüksəkliklərdə yerləşən mövqelərimiz atəşə tutulub.

Tərtər rayonunun işğal altında olan Çiləbürt, Ağdam rayonunun Şıxlar, Baş Qərvənd, Kəngərli, Yusifcanlı, Mərzili, Xocavənd rayonunun Kuropatkino, Füzuli rayonunun Aşağı Veysəlli, Qobu Dilağarda, Qərvənd, Qaraxanbəyli, Qorqan, Kürdlər, Horadiz, Cəbrayıl rayonunun Nüzgar və Mehdi kəndləri yaxınlığında, həmçinin Goranboy, Tərtər və Xocavənd rayonları ərazisindəki adlız yüksəkliklərdə yerləşən mövqelərdən də ordumuzun mövqeləri atəşə tutulub.

Bilik Fondu Rabindranat Taqorun yaradıcılığı ilə bağlı tədbir keçirib

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Bilik Fondunun təşkilatçılığı ilə Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universitetində (ADPU) böyük hind edibi, Nobel mükafatçısı Rabindranat Taqorun həyat və yaradıcılığına həsr olunan tədbir keçirilib.

ADPU-nun rektoru, tarix elmləri doktoru, professor Cəfər Cəfərov dünya şöhrətli sənət adamlarının yaradıcılıqlarının təbliği və təşviqi istiqamətində görülən işlərin gənclərin dünyagörüşünün formalaşmasına müsbət təsir göstərdiyini bildirib.

Bilik Fondunun aparat rəhbəri, professor İsmayil Vəliyev təmsil etdiyi qurumun "Dünya elmi Azərbaycan"da" layihəsi çərçivəsində həyata keçirdiyi maarifləndirici tədbirlərdən söz açıb.

Mütəfəkkirlərin Taqorun yaradıcılığı haqqında maraqlı fikirlər söylədiklərini, iqtisadiyyat üzrə Nobel mükafatı laureatı Amartiya Senin hindli yazıçısının şəxsiyyətinə və yaradıcılığına verdiyi qiyməti diqqətə çatdırıb.

R.Taqorun şair, dramaturq, rəssam, bəstəkar, filosof kimi fəaliyyətini əks etdirən film nümayişindən sonra Hindistanın ölkəmizdəki fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri Sanjay Rana çıxış edib.

Səfir Azərbaycanda Hindistan mədəniyyətinə böyük marağın olduğunu, hindlilərin də Azərbaycana məhəbbət bəslədiklərini vurğulayıb. S.Rana qeyd edib ki, Hindistanla Azərbaycan arasında bütün səhərlərdə, xüsusən elmi müstəvidə qurulan əlaqələrin daha da genişlənməsi məqsədilə səfirlik Bilik Fondu ilə əməkdaşlığa həmişə hazırdır.

Bilik Fondunun lektorlar qrupunun üzvü, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının Ədəbiyyat İnstitutunun Azərbaycan-Asiya ədəbi əlaqələri şöbəsinin müdiri, filologiya elmlər doktoru, professor Bədirxan Əhmədov şairin filosof səviyyəsində yazdığıların oxucularda həyretəməz hissələr yaradığını bildirib.

Həyatını hind xalqının azadlığı uğrunda mübarizəyə həsr edən Taqorun on ikidən çox roman və povest, otuzadək dram əsərinin, yüzlərlə poetik və mənşür şairin müəllifi olduğunu, hind və bənal ədəbiyyatına yeni ruh gətirdiyini deyib.

Professor onu da bildirib ki, R.Taqor Nobel mükafatına layiq görülen ilk asiyalı yazıçıdır. 1923-cü ildən başlayaraq onun əsərləri dilimizə tərcümə edilir, haqqında məqalələr yazılır.

Sonda Azərbaycan Dillər Universitetinin Hind dili və mədəniyyəti mərkəzinin kollektivinin ifasında R.Taqorun şeirləri və mahnılar səsləndirilib.

"Azərbaycan"

Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidmətinin rəisi Samuxda vətəndaşları qəbul edib

Azərbaycan Respublikası Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidmətinin rəisi, general-leytenant Arzu Rəhimov Samux rayonunda Gəncə, Mingəçevir, Naftalan şəhərlərindən və Samux, Goranboy, Göygöl və Daşkəsən rayonlarından olan sakinləri qəbul edib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, qəbulda 50-yə yaxın vətəndaş iştirak edib. Vətəndaşların mü-

raciətləri daha çox xidmətin aidiyyəti şöbə və bölmələrində işə və ya heqiqi hərbi xidmətə qəbul, övladlarının gələcək xidmət yerinin müəyyənləşdirilməsi, eləcə də veteran adının və vəsiqəsinin verilməsinə dair olub.

Qəbul zamanı irəli sürülən bezi məsələlər yerində həllini tapıb, qanunvericiliyin tələbləri vətəndaşlara izah edilib. Araşdırılması tələb olunan müraciətlər nəzərdə götürülüb.

Azərbaycan dövlət müstəqilliyi qazandığı 1918-1920-ci illərdə qurulmuş Xalq Cümhuriyyəti Parlamentində aparılan müzakirələr ideya-məzmunu ilə yanaşı, nitq mədəniyyəti baxımından da böyük maraq doğurur. Xüsusilə ona görə ki, Azərbaycan türkcəsi uzun əsrlərdən sonra ilk dəfə olaraq xalqın (və ölkənin) iqtisadi, ictimai-siyasi və mədəni taleyinin müzakirə edildiyi ali dövlət təşkilatına - Cümhuriyyət Məclisi-Məbusanına hakim olur...

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti elan edildən az sonra türk (Azərbaycan) dilinin dövlət dili olması haqqında qərar qəbul etdi. Və bu qərarın de-fakto olaraq necə həyata keçməsi prosesini göstərən ən mötəbər (və ali!) mənbə Azərbaycan Məclisi-Məbusanının iclasıdır.

İclaslardakı çıxışların mütləq əksəriyyəti dövlət dilində olsa da, müəyyən qismi rusca edilmişdir; hərəndir "Rusca! Rusca!" qışqırlarının səsi gəlsə də, aparıcı tendensiya "türkcə"nin müdafiəsində inamla dayanmış və ümumiyyətlə, Azərbaycan Məclisi-Məbusanı Azərbaycan dilini yalnız de-yure deyil, de-fakto da dövlət dili səviyyəsinə yüksəldə bilmişdir.

Ancaq bu o qədər də asan olmamışdır...

1918-ci ilin 16 noyabrında Azərbaycan Cümhuriyyəti Parlamentinin təsis iclasını açarkən Milli Şura sədri M.Ə. Rəsulzadə, təmamilə təbdir ki, tarixə bir nəzər salaraq demişdir: "Azərbaycanlılar, necə ki həminə məlumdur, heç vaxt hürriyyət və istiqlaliyyət fikrindən ayrılmayıra qədər də uğrunda çalışmış, mübarizə ələmişlərdir, Rusiya çarizmi dövründə onların fəaliyyəti yalnız milli ədəbiyyat, milli məktəb, milli mədəniyyət mübarizəsində təzahür etmişdir. Çarizmin süqutu ilə bütün millətlər ələlə verib müqəddəratı-milliyələrinin həlli, hüquq və istiqlaliyyətləri yolunda çalışırdılar".

Parlamentin 7 dekabr 1918-ci il tarixli iclası bəzədəki "Təəssürat"ından isə Üzeyir Hacıbəyli yazır: "Padşahlı məmləkətlərdə məclisi-məbusanı padşah açar, amma Azərbaycan Cümhuriyyətinin Məclisi-Məbusanını bir nəfər vətən övladı açdı".

Və Üzeyir bəy həmin "vətən övladı"nın - M.Ə. Rəsulzadənin nitqinin mükəmməlliyindən bəhs edəndən sonra bəzə nəzirə keçir:

"Növbət ministrlər reisi Fətəli xan Xoyskiyə yetişdi.

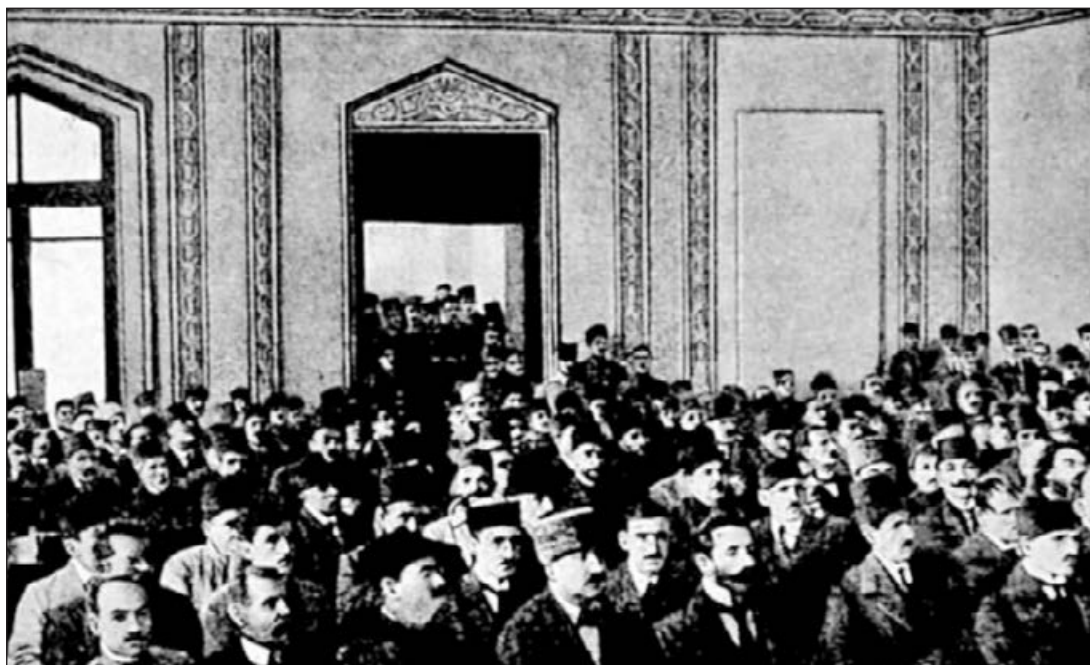
Xudavənd-ələm hər yerdə istibdad varsa, evini yoxsın, necə ki rus istibdadının evini yıxdı. Qoyurdularını ki, vaxtında dilimizi öyrənək ki, yeri düşəndə danışar-kən fikrimizi söyləməyə söz axtarmağa möhtac qalmayaq!

Bavücdün Fətəli xan çox da duruxa-duruxa danışmırdı, dilinə həttə rəvan demək də caizdir. Anasından öyrənmiş dilinə bir qədər də türk qəzetləri mütaliəsindən və bir də Osmanlı türk arka-daşlarımız ilə bir müddət təmasda bulunub deyünub deyib-danışmaq məcburiyyətindən hasil olan sözləri qatıb, bir dil düzəlmişdi ki, onunla ifadəyi-məram edirdi.

Fətəli xan zədən nitq söyləmir-di. O, məbuslar əfəndilərlə dər-dləşmək istiyordu, dər-dini söyləyib şikayət edirdi".

Və bu nitqdən bir parça:

"On böyük zəlaletimiz bu idi ki, o vaxt hökumət göydən asılı kibi idi. Zira hürriyyət, ədalət, üküvət bayrağı daşıyanlar Bakıyı əlimizdən almış, bizi paytaxtsız qoymuşdular. Azərbaycanın kökünü təşkil edən, məmləkətin həqiqi sahibi olan müsəlmanlar qətlam edilərək Dağıstan, İran və Turana

MİLLİ PARLAMENTDƏ MİLLİ DİL TƏƏSSÜBKEŞLİYİ

dağılmışlardı. Şəhərdə bir iş görə-cək adamımız qalmamışdı... Şükürlər olsun ki, artıq məqsədlərimizin bir çoxuna çatdıq: Bakı əlimizə keçdi..."

Fətəli xan Xoyski Məclisin 26 dekabr 1918-ci il tarixli 5-ci iclasındakı hesabatında demişdir: "Məarif nəzəreti hər kəsə imkan verməlidir ki, öz ana dilində oxusun. Böylə imkan verilməmək bəlasındandır ki, bu gün bən sizinlə istədiyim kibi danışa bilmirəm. Bizdə böylə olmamalıdır".

Azərbaycan Cümhuriyyətinin dil məsələsində tutduğu demokratik yol bu sahədə müəyyən problemlər də yaratmışdır. Belə ki, bəzi millət vəkiliəri rusca danışmağa üstünlük vermişlər ki, bu barədə Ü.Hacıbəyli öz "Təəssüflərindən birində yazır: "Rəboçi klubda rus fəhlələri müsəlman natiqlərindən rusca danışmağı tələb edirmişlər. Parlamanda dəxi hərdən bunu tələb edənlər olmayır deyil, fəqət tələb edənlər ruslar bildirir.

"Rusca, rusca!" - deyə hərdəm yerlərindən əmr verən məbus əfəndilərimizi mən başa düşürəm: istəyirlər ki, qeyri-müsəlman məbusanlarımız haqqında əvvəla adi "nəzakət" rəsmiyyəti icra edilsin və sanıyan danışılan məsələlərdən, təklif olunan qərarlardan onlar da müxbir olub işdə iştirak etsinlər.

Buna heç bir sözümlə yox! Hələlik bu dille möhtacat və istimalına da məcbur. Lakin rusca danışılmasın, rusca ancaq tərcümə edilsin!"

Ü.Hacıbəyli Məclisdə "adi söhbətlər" məsələsinə də toxunaraq göstərir ki, "məbuslar ilə reis əfəndi arasında və ya məbuslarımızın öz aralarında təati edilən sözləri rusca sözləməyə heç bir ehtiyac yoxdur.

- Pozvolte mne dva slova!
- Vi o çem?
- Y na şpet zavayleniye çlenal... Bunun kimi mükəlliməyi parlamentada rusca keçirtməyə nə ha-cət? Bir halda ki danışan da türkdür, danışılın da..."

Üzeyir bəy Məclis üzvü Səfi-kürdskinin "zapros" əvəzinə "sorğu" sözünü işlətməsinə də təqdir etmiş və tamamilə doğru olaraq əlavə əlamətişdir ki, "zaten bu sözü Səfikürdski cənabları özündən çıxarmayıbdir. Dillimizin mənbəli-sərvəti olan... kəndlərimizdə... "sorğu-sual" sözü vardır.

...Zənn edirəm, bu "sorğu" sözünü "zapros" yerinə Səfikürdski ilə bərabər hamımız dəxi işlətsək, uduzmarıq ki, ularıq, Türkiyə Məclisi-Məbusanında "zapros" sözünə "təqiri" denildiyi qəzetlərdən anlaşılmamışdır".

Ümumiyyətlə, müşahidələr göstərir ki, Cümhuriyyət Parlamentində hüquq terminlərinin milliləşdirilməsi meyli güclü olmasa da, hər halda yox deyildi.

Məsələn, 17 mart 1919-cu il tarixli iclasda Məclisi-Məbusan Nizamnaməsi qəbul edilərkən M.Ə. Rəsulzadə deyir:

"Nizamnaməni qəbul etdiniz. Lakin türkcə istilahnın təshihata ehtiyacı vardır. Ona görə təklif edər-dim ki, nizamnamə təshih üçün Təshih komissiyonuna verilsin".

Parlamentin 25 fevral 1919-cu il tarixli iclasında "hərbiyyə nəzəretinin müvafiq məmurlarına verilən isimlər bərasəndəki qanun layihəsi" müzakirəyə çıxarıldı. Və Məclisə sədrlik edən Həsən bəy Ağayev məlumat verir:

"...Əzr etməliyem ki, hərbiyyə nazirimiz həyatının qismi-əzəmini Rusiya daxilində keçirdiyindən və mürəzə bir çox xüsusi islahat olduğundan onları türkcə deməyə qadir degildir. Ona görə də özü rica ediyor, bən də öz tərəfindən təvəqqe ediyorum, bu günlüyə istisna olaraq izin verəsiniz, mətləbini rusca söyləsin. Çünki mətləb əhəmiyyətlidir və türk dilində mühüm mətləbləri izah etməyəcəkdir".

Və yerlərdən səslər gəlir:

"Qəbuldur, qəbuldur!"

Hərbiyyə naziri Səməd bəy Mehmandarov çıxışına belə başlayır:

"Bən qabaqca parlamentdən üzr istəməliyem ki, rusca danışa-cağam. Çox utanıyorum ki, öz dilimi Məclisi-Məbusanda danışmaq qədər bilmədiyimdən rusca söyləməyə məcburam".

Hərbiyyə nəzəretinin fəaliyyəti müzakirə edilərkən Məclis üzvü Rəfiyev bildirir ki, araqarıdınlar "guya komanda türk dilində degil, rus dilindədir" yalanını yayırlar, halbuki "komanda türk dilindədir".

Məclisin 14 aprel 1919-cu il tarixli iclasında Reisi-Vükəla Nəsi bəy Yusifbəyli deyir:

"Məlumunuzdur: istiqlalımız həp məarifdə bağıldır. Əgər milli məarifimiz, milli məktəbimiz tə-rəqqi etməzsə, bizim üçün fəlah və nicaat ümidi qalmaz. Hökumət bunu biliyor. Ümum millətlərdə, hər bir dövlətdə qəbul edilmiş və heç vaxt əl vurulmamış olan əsas-lardan birisini biz də qəbul etmişik ki, Məclisi-Məbusanda öz dili-

ğindən onların cocuqları üçün hökumət hesabına məktəblər açılacaqdır.

"...Tiflisdə bulunan Mavəzayi-Qafqaz darülfünununun paytaxtımıza nəqli üçün müzakirata giriş-lərək eylül ibtidalında tədrisatə burada davam edilməsinə səy və iqtidam edilməkdədir.

Darülfünunumuzda, təbii, lisanımız, tariximiz, ədəbiyyatımız, inkişafına xidmət edə biləcək kürsülər açıqdır".

N.Yusifbəylinin bəyannaməsi müzakirə olunarkən parlament üz-vü doktor Koxman söz alır: "Kox-man: Hökumətin bəyannaməsi rus-caya tərcümə olunmadığına görə biz səz verə bilməyəcəgiz.

Səslər: Tərcümə edilsin... Ver-niz tərcüməsini özləri oxusunlar...

Sədr: Belə olan surətdə belə ələmək olsun: bəyannaməni verək özləri oxusunlar, o vaxtə qədər tə-nəffüs elan ediyorum".

Tənəffüsdən sonra Koxman mövqeyini bildirir:

"Hökumət bəyannaməsi rusca tərcümə edilməyindən və biz onun məzmununu bilmədiyimizdən formulayə səz verə bilməyəcəgimizi xəbər vermişdik. Şimdi məzmununa aşina olduq. Ona görə də lehinə səz verəcəgiz".

Məclisin 7 avqust 1919-cu il tarixli iclasında təbəlik haqqında qanun layihəsi müzakirə edilər-kən "qeyri-müsəlman məbuslar tərəfindən bir təklif varid oluyor.

Məsələ mühüm olduğundan rusca danışılın, yaxud türkcə irad olu-nan nitqlər ruscaya tərcümə edil-sinlər". Və bu zaman Məclis üzvü Mustafa Vəkilov yerindən deyir:

"Qətiyyən öylə şey olmaz. Məclisi-Məbusanda rusca nitq söyləmək qanunumuzda yoxdur".

Slav-rus cəmiyyətinin nüma-yəndəsi Kravçenkov, təbii ki, rus-ca çıxış edərek məsələni yumşalt-mağa çalışır:

"Burada sizin milli hissiniyə toxunacaq bir şey də yoxdur... Xa-hiş ediyorum, bu məsələ haqqın-dakı nitqlər rus dilində irad, yaxud türkcə söylənilib də ruscaya tər-cümə edilsinlər".

Müsavəti Mustafa Vəkilov məsələyə münasibətini daha kə-skin bir şəkildə bildirməli olur:

"Bən başa düşmüyorum, həd-dindən ziyadə səbrili olduğumuz-dannı, yaxud hər şeyə kəmetinə-lig göstərdiyimizdəndir ki, bu gün bizə Məclisi-Məbusanımızda biz-dən əcnəbi dildə danışmağımızı tələb ediyorlar. Ümum millətlərdə, hər bir dövlətdə qəbul edilmiş və heç vaxt əl vurulmamış olan əsas-lardan birisini biz də qəbul etmişik ki, Məclisi-Məbusanda öz dili-

mizdə danışaq. Bizim dilimiz var. O dildə danışmağa haqqımız var. Və danışmağa qərar vermişik. Qaldı ki, bizim uca səslə bu kür-süden verilən dərşə də ehtiyacı-mız yoxdur. Milli hissiyatımıza ne toxunar, ne toxunmaz, - onu özümüz yaxşı biliyoruz. Uca səslə demək lazım degildir. Bundan əla-və, bu vaxtdək Məclisi-Məbu-sanda bundan daha böyük, daha mühüm məsələlər müzakirə və həll edilmişdir..."

...Burasi Azərbaycan Məclisi-Məbusanıdır. Azərbaycanlıların öz dili var, öz Məclisində öz dilini danışmalıdır... bir də böylə təkliflər edilməməlidir. Nitqlərin türkcə irad edilib də ruscaya tərcümə edilməsinə ki, necə bu vaxtdək Parlamanda heç vaxt böylə şey olmamışdır, bundan böylə də ol-mamalıdır, ola da bilməz".

Dil məsələsi özünü tamamilə fərqli (və yüksək intellektual) sə-viyyədə Azərbaycanda universitet açılıb-açılmaması ilə bağlı 21 av-qust 1919-cu il tarixli iclasda orta-ya çıxır...

Məclis üzvü keşiş Kravçenkov bu hadisədən şovinizm məqsədlərlə sui-istifadə etmək istəyir:

"...Biz vadar ediyor inanaq ki, cavan Azərbaycan darülfünunu rus ülm və fəununa dərə və bən-bədən çıxacaq, elmiyyə exz edəcək olanların qəlbində rus mədəniyyətinə qarşı məhəbbət odu yandıra biləcək bir çox adamlar görəcəkdir. Doğrudur, elm bəynəlmiləldir (səslər: "doğ-rudur!"), fəqət darülfünuna rus professorları cəlb edilməsi bizi ruhen şad ediyor ki, Bakıda tezlik ilə darülfünun açıla biləcək və rus elmi, rus mədəniyyəti qalib ola-caqdır (gülsüz, səslər, anlaşılmaz sözlər, səz-küy)".

Və bu "səz-küy"ün içində nələ-rin "gizləndiyi"ni anlamamaq mümkün deyil...

M.Ə. Rəsulzadə keşişə dərhal cavab verib deyir:

"Yaxşı olardı ki, bu elm və mə-dəniyyət mənbəyi türkcə olaydı. Fəqət hələlik bu mümkün degildir. Fəqət bu mənəedə heç vaxt və heç kəsi özge dildə də olsa darülfünun açmaqdan daşındırmamış-dır, daşındırmamz da... Kravçen-ko "rus-rus" deməklə bizi qorxu-damaz... Bundan əlavə, məlum-u-nuzdur ki, darülfünun açılan gün-dən milliləşdirmə binövresi qoyu-luyor. Darülfünunda türkcə tədris ediləcək və tələbələrimiz türk mih-ni içərisində öz millətinə yaxın olacaqdır".

Daha müfəssəl (və professio-nal) izahı isə məarif naziri Rəşid xan Kaplanov təqdim edir:

"...Bənligini dərk etmiş bir mil-lət üçün heç bir imtahan qorxunc degildir... Bən zənn ediyorum ki, nəinki yalnız Azərbaycan, bəlkə bütün türk ələmində mövcud qüv-vəyi-elmiyyələr bu adı daşımaya layiq bir darülfünun açmaq üçün kifayət etsin. Fəqət o qədər qüv-vəyi-elmiyyəmiz olsa belə, məkte-bi-aliyyədə müəhazirələri türkcə anlamaq istedadına malik tələbə-lərimiz yoxdur. Heç kəsədən gizli deyil ki, cavanlarımızın əksəri ana dilini pek zəif biliyor. Bəziləri hal-hazırda milli darülfünun açmaq qeyri-mümkün olduğuna istina-dən cavanlarımızın əcnəbi məma-lik darülfünunlarına göndərilmə-lərinə tərcih ediyorlar.

...Bu yaxınlarda hüzurunuzda təqdim ediləcək olan layihəyi-qanunıyyədən görəcəksiniz ki, əc-nəbi məmləkətlərə yüz tələbə göndərmək üçün tam bir darülfü-nun saxlamaq qədər xərc lazım oluyor.

...Bən tələbələrin əcnəbi məm-ləkətdə göndərilməsi əleyhinə de-giləm... Amma bu yol bizi milli da-rülfünuna aparmaz. Onu yarat-maq üçün həqiqi çarə tez zaman-da zəngin Avropa dillərindən biri-sində bir darülfünun açmaqdır. Yaşadıgımız şərait altında bu dil rus dildir... O darülfünun Azər-baycan dövlətinə və türk mədə-niyyətinə xidmət edəcəkdir".

Azərbaycan Cümhuriyyətinin məarif naziri onu da əlavə edir ki:

"Zira həmin darülfünunun fəa-liyyəti ayrılmış, yaşamaq istəyən, zəngin bir lisana malik, mədəni-yətə başəriyyətin mühüm bir qis-milə mərub olan bir millətin milli arzu və əməli ilə dolmuş bir mühit içərisində cari olacaqdır... Böylə iğvərişli bir mühit daxilində... türk lisani tədrisini yaxşı bir şərait altı-na qoymaq və sairə kibi bir çox tədabir ilə darülfünunumuz mün-təzəməni milliləşdirə biləriz".

Məclisdə universitet məsələsi müzakirə olunan günlərdə Ü.Hacıbəyli "Azərbaycan" qəzetində (21 sentyabr 1919-cu il) "Milliləş-mək" məqaləsini dərc edir. Və hə-min məqalə belə başlayır:

"Dövri-istibaddan qalmış və bu gün Azərbaycan istiqlaliyyəti-nə yaraşmayan bir para işləri "lik-vidasiya" etmək, yeni aradan gö-türmək yolunda hökumətimiz cid-diyyətlə işləməkdədir. Bu... işlərin biri də rus dildir ki, bu günə qədər aramızda hökumət lisani hökmün-də qalıb, Azərbaycan istiqlalının şərefini azaltmaqla bərabər, Azər-baycan türkləri üçün dəxi az müş-külət törətməyir".

Və Üzeyir bəy belə bir tarixi (eyni zamanda müasir!) paradok-

su xatırladır ki: "Azərbaycan türk dili Ümumqafqazda yaşayan müx-təlif lisanlı millətlər arasında ümu-mi bir dil olmaq kibi böylə bir bey-nəlmil əhəmiyyəti haiz olduğu halda, yeni bir erməninin bir da-ğıstanlı, bir malakanın bir gürcü ilə qonşub danışmaq üçün türk dilinə müraciət etməyə məcbur ol-duqları bir halda, bu dilə malik olan türklərin rus dilinə möhtac qalması ne qədər qarıb və ne qə-dər gülcün bir haldır".

Bəs səbəb ne idi?

Dahi millət xadimi yazır:

"Bu qeyri-təbii hal, əlbəttə, rus istibdadının bəreketindənədi ki, ruslaşdırmaq politikası sayəsində Azərbaycan türkləri öylə bir şərait içində yaşayırdı ki, həmişə rus dilinə möhtac qalırdılar... Türk dili-ne dərə olanlar bunu həyata tətbiq etmək və bundan məişət və güzə-ranları üçün bir faidə almaq imka-nından məhrum edilmişlərdi. Rus istibdadı hər bir "bənd-bərə"ni kə-sib dillimizə heç bir yerdə yol ver-miyyordu"...

Üzeyir bəy "milliləşmək xüs-u-sunda" məarif naziri Rəşid xan Kaplanovun xidmətlərini yüksək qiymətləndirir:

"Milliləşmək xüsusunda məarif naziri tərəfindən iki böyük işə i-qdam olunubdur: biri məktəblərin, digəri isə ümumhökumət müəssi-sələrinin milliləşdirilməsidir. Məktəblərin milliləşdirilməsi, doğru-luqda-dogruya, icra edilməkdədir. Müəssisələrin milliləşdirilməsinə isə bilavasitə iqtidam edilib və va-sitə olmaq üzrə bilatərfiq millət ümumamurlarımız üçün türk dili kursları açılıbdir. Azərbaycan hö-kuməti dairələrində qulluq etmək istəyən və türk dilinə dərə olma-yan ümumamurlar həman kurs-lara girib türk dili öyrənməyə mə-cburdurlar. Məarif naziri həzrətləri-nin bu yolda ciddiyyətlə çalışma-dır şayanı açılıbdir və layiqi-təhsin-lər. Bize məlum olduğu üzrə nazir həzrətlərinin böylə milliləşdirmək tədbirlərinə qarşı protesto edən və bu iqtimadın şəski olanlar var-dır. Lakin eşitdigimizə görə, nazir həzrətləri heç bir güzəştə bulun-mamağa qərar vermişlərdir"...

Bu sözlərin həqiqət olduğunu göstərən bir mühüm dəlil də on-dan ibarətdir ki, bunu Üzeyir bəy deyir...

Məlum olduğu kimi, Cümhuri-yət Məclisindəki qeyri-müsəlman üzvlər, adətən, ümumxalq (ümum-dövlət) mərağından deyil, milli az-liyə və ya icma maraqlarından çıxış etmişlər ki, onların biri də erməni Məlxazyan olmuşdur... Məclislə hökumət arasında təfriqa yarat-maq istəyən bu adama maliyyə naziri Əliqə Həsənovun 17 no-yabr 1919-cu il tarixdəki iclasda verdiyi cavab-izahat maraqlıdır: "Burada çox şey danışıldı... Məlxazov cənabları dedilər ki, bu qan-un layihəsi vaxtında büdcə komi-siyonuna göndərilməyibdir və ma-liyyə naziri komisiyonda tez baxıl-masına israr etməyibdir. Yaxşıdır ki, Məlxazyan cənabları türkcə bi-liklər, eşitsinlər, mən özümlə bu bə-rədə müqəssir bilmirəm. Mən dəfaətlə israr etməmişəm..."

Xalqın dilinin dövlət dili səvi-yəsinə yüksəlməsinin, Məclisdə milli problemlərin məhz millətin öz dilində müzakirəsinin ne qədər önəmli olmasını parlament qəzeti "Azərbaycan" dəfələtlə vurğula-mışdır. Əhməd Həmdî qəzetin 9 dekabr 1919-cu il nömrəsində Məclisin bir illik fəaliyyətini dəyərləndirərkən ən mühüm uğurlardan birini də göstərir: bu, ondan ibarətdir ki, keçən bir ildə Azərba-ycan Parlamenti "lisani-milli ilə hər təsirini, hər fikrini söyləmiş, millə-tin həyəcan və hissiyyatı-ümü-miyyətini bir mərkəzə toplayaraq tərcümən olmuş idi"...

Göründüyü kimi, Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti milli parlamen-tində - Məclisi-Məbusanda milli dil məsələsinə, tamamilə təbii (və qə-nunauyğun) olaraq həmişə böyük təəssübkeşliklə yanaşılmışdır.

Nizami CƏFƏROV,
Milli Məclisin deputatı,
akademik

Xalq Cümhuriyyətinin yadigarı olan nadir xalça aşkara çıxarılıb

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti müstəqil dövlətçiliyimizin formalaşmasında mühüm bir mərhələdir. Bugünkü müstəqil Azərbaycan dövləti Xalq Cümhuriyyətinin varisidir. Odu ki, cümhuriyyətin yu-bileyləri ölkəmizdə böyük təntənə ilə qeyd olunur. Dövlət başcıs-nın "Azərbaycan Xalq Cümhuriyyətinin 100 illik yubileyi haqqın-da" sərəncamında qeyd olunduğu kimi, Xalq Cümhuriyyəti təcavü-zə məruz qaldığı üçün qarşıya qoyduğu məqsədlərə tam müvəffəq ola bilmədən süquta uğrasa da, onun şüurlarda bərqərar etdiyi müstə-qillik ideyası unudulmayıb. Azərbaycan xalqı ötən dövr ərzində milli dövlətçilik atributlarının bir çoxunu qoruyub saxlaya bilib. Bir gün Azərbaycanın müstəqil olacağına inanən insanlar müxtəlif vasi-tələrle cümhuriyyətçilik ideyalarını yaşatmağa çalışıblar.

"Azərxaqla" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin (ASC) aşkara çıxardığı qədim və nadir xalça da belə nümunələrdən biridir.

"Azərxaqla" ASC-nin mət-buat xidmətindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, 1926-cı ildə Qa-rabağda - Şuşa şəhərində

tozunmuş bu xovlu xalça Azərbaycan xalçaçılığında unikal hadisədir. Ölkəmizin mədəniyyət tarixində ilk də-fə olaraq dövlət rəmzi - bay-raq xalça üzərində öz əksini tapıb.

Azərbaycan Xalq Cüm-huriyyətinin 21 iyun - 9 no-yabr 1918-ci il tarixlərini əhatə edən ilk bayrağı xalq ustaları tərəfindən xalça üzərində əbədləşdirilib. Xalçanın yazıları və təsvirlə-ri ərəb kalligrafiyasının qay-dalarına müvafiq şəkildə soldan sağa doğru toxunub.

Bu sənət əsərinin üzərində onun hicri tarixi ilə 1345-ci ildə (miladi tarixi ilə 1926-cı il) toxunduğu qeyd olunub. Türkçülüynün əbədi rəmzi olan mavi rəngli arasahənin mərkəzində təsvir olunmuş qırmızı rəngli, ay-üldüz təsviri bayrağın üzərində "Zikr edər cinnü-mələk həm in-san. Yaşasın devletü Azər-baycan" və "Hür azadə ya-şatsun hamunu. Həm hüquq olsun er ilə nisvan" mısraları yazılıb. Ölçüsü 178 x129 sm olan xovlu xalça yundan to-xunub.

1926-cı ildə müstəqil dövlətçilik atributunu əks etdirən belə bir xalçanın toxunması böyük cəsarət tələb edirdi. Bu, o dövr idi ki, müstəqillik ideyalarını təbliğ edən, Azər-baycanı azad görmək istəyən ziyalılar təqib olunur. 1930-cu illər repressiyasına hazırılıq gedirdi. Məhz belə bir dövrdə bu xalçanın toxunması onu göstərir ki, Azərbaycan xalçn-nın müstəqil yaşamaq istəyi-ni heç bir qüvvə boğa bilmə-yib. Müstəqillik ideyasının yaşadılması üçün xalçanın seçilməsi də təsadüfi deyil.

Çünki xalça bizim milli sərvə-timizdir, Azərbaycan xalqının dəyərlərini, həyat tərzini, tari-xini özündə yaşadan qiymətli nümunədir. Bu fakt Prezident İlham Əliyevin xalçaçılığın inkişafına ne üçün belə yüksək diqqət və qayğı göstərdiyini, müstəqilliyimizi qoruyub sax-lamaq naminə bütün vasitə-lərdən istifadə etdiyini bir da-na sübuta yetirir.

Qeyd edək ki, bu unikal xalça nümunəsi 2013-cü ildə Hollandiyada şəxsi kolleks-i-yadan alınaraq ölkəmizə geti-rilib.

Laçının işğalından 26 il keçir

Laçının minillik yadigarları

Bu ulu yurddakı tarixi, dini, mədəniyyət abidələri erməni vandalları tərəfindən məhv edilir

Ulu babalarımızın çox dəyərli yadigarları hesab edilən maddi-mədəniyyət nümunələri respublikamızın əksər ərazilərində yerləşir. Ona görə də ölkəmizə səfər edən səyyahlar Azərbaycanın tarixini özündə əks etdirən qədim dini və mədəni abidələrə heyranlıqlarını gizlədə bilməmiş və bu barədə dəfələrlə öz xatirələrində qeyd etmişlər.

Dağların zirvəsində əsrlərin "dizini qatlayan", minilliklərdən soraq verən qalalar məskəni Laçının vəsi şəhirin, musiqinin ritminə köklənib. Amma son illər bəstələndən bir məhni da var ki, Laçının təkcə təbiətini deyil, taleyini də ifadə edir. Laçından uzaq düşüb xiffət çəkərək, sevilən məhəlləni ilə xatirələrdə yaşayan Məhəbbət Kazımovun haraylı səsinə "Laçınım... Laçınım... Laçınım mənim" təkcə Laçında doğulanları deyil, o yerlərin həsrətini çəkənləri də yandırır-yaxır, qartalları iyirmi altı ildir ki, qiy vurmayan qayalı-daşı dağlara səsləyir.

Laçın düşmən məkrinin, çirkin siyasətin qurbanı olub. Laçının işğalının növbəti ildönümündə o yurdlarda doğulmuşların qəlbindən qara qanların necə axmadığını təsəvvür etmək o qədər də çətin deyil. Yazın gəlişi ilə dağlar yaşıl donuna bürünüb aran ellərini yaylağa haraylayırdı... Şuşanın arxa-dayağı, söykenəceyi olan Laçın bir tərəfi də Kəlbəcər idi...

Vaxtilə Soltan bəyin qarşısında baş əyən erməni qaçaq-quldurlarının tələmələri indi o yerlərdə "at oynadırlı..." Xalqımızın ümumi sərvəti olan dağlarımızın yağmalanması ilə dəyəri milyardlarla ölçülən təbii sərvətlərimiz dəsnakların əlinə keçdi, tələdi. Təkcə maddi sərvətlər bəyşiyi deyildi Laçın. Burada minillərin, əsrlərin yadigarı olan maddi mədəniyyət abidələri - mənəvi sərvətlərimiz var idi. Təəssüflər olsun ki, bu gün sözə humanizmin təbliği ilə məşğul olan beynəlxalq təşkilatlar da belə təhlilərin qarşısını almaqda aciz görünür.

Laçından ayrıldığımız ötən illərdə burada ermənilərin məskunlaşdırılması beynəlxalq səviyyədə dəfələrlə müzakirə mövzusu olsa da, bunun nəticəsi görünmür, hələ bu ərazi Dağlıq Qarabağ üçün "koridor" rolunu oynayır. Laçının ərazisindəki maddi mədəniyyət nümunələrimizin hansı səviyyədə olması isə işğal altında qalan torpaqlarımıza vaxtaşırı səfər edən beynəlxalq faktaraşdırıcı missiyaların üzvlərinə də məlumdur: daşı daş üstə qalmayıb. Tarixin yaddaşı olan abidələr bu yerlərdə çoxdan saxtalaşdırılıb - erməniləşdirilib. Bir sözlə, Azərbaycanın mədəni irsini hədəf seçən ermənilər işğal altında qalan maddi mədəniyyət abidələrini tamamilə və qəddarlıqla məhv etmişlər.

1992-ci il may ayının 18-də erməni işğalçıları rayonun yüzlərlə mədəni-məişət obyektlərini, onlarla qəsəbə, kənd və tarixi abidələrini dağıtdı. İşğal nəticəsində 63 min 341 Azərbaycan vətəndaşı öz yurdundan didərgin salınıb, 300-dən artıq hərbi və mülki şəxs həlak olub və ya itkin düşüb. Rayonda 154 məktəb, yüzlərlə tarix-mədəniyyət abidəsi işğal altın-

da qalıb. Şuşanın Türşu deyilən ərazisindən və Ermənistan istiqamətindən hücumla keçən düşmən geostrateji mövqeyə malik olan Laçını işğal etməsi ilə Azərbaycan iqtisadiyyatına ciddi ziyan vurub. Təbii sərvətlərlə zəngin Laçında Qaladərəsi, Ağanus, Xırmanlar, Tığçı, Turştiq, Nureddin, Nağdalı, Hacıxanlı kimi müalicəvi əhəmiyyətli bulaqlar var idi. Ümumi ehtiyatları 1124 ton olan 3-ci və (Narzanlı, Çilgezçay, Sarıbulaq), ehtiyatları 4457 min ton olan və əhəng istehsalına yararlı Laçın əhəngdaşı, ehtiyatları 2533 min kubmetr olan və istismara cəlb edilən üzük daşı istehsalına yararlı Hoca mərmərləşmiş əhəngdaşı, mişar daşı istehsalına yararlı 2 tuf (Ağdaş, Əhmədli), 2 elvan bəzək daşı, vulkan külü və digər təbii sərvətləri olub.

Rayondakı Qaragöl Dövlət Təbiət Qoruğu və Dövlət Təbiət Yasaqlığı da işğal altındadır. Ümumi sahəsi 240 hektar olan qoruqda 68 növdən və 27 ailədən ibarət bitki örtüyü vardı. 1961-ci ilin noyabr ayında heyvan və quşları qoruyub saxlamaq və artırmaq məqsədilə yaradılan Dövlət Təbiət Yasaqlığının ərazisində cüyür, dağkeçisi, çöldonuzu, ayı, turac, kəklik, qaratomyuq növləri olub. 1989-cu ildə yasaqlıqda aparılan yoxlama zamanı dağkeçisi 96, qaban 360, cüyür 320, ayı 110 baş, eləcə də çoxlu sayda digər vəhşi heyvanlar və quş növləri qeydə alınıb.

İşğalçılar beynəlxalq hüquq normalarına, zəbt olunan Azərbaycan torpaqlarından Ermənistan qoşunlarının qeydsiz çıxarılmasına dair BMT-nin qətnamələrinə məhəl qoymayaraq Laçında qanunsuz məskunlaşmanı bu gün də davam etdirir.

Laçın dağlarında qədim və möhtəşəm mədəniyyət abidələri ilə təbiət bir-birini sanki tamamlayırdı. Cücimli, Gülebird, Soltanlar, Zeyva, Malbəy, Bülbülük, Aralı, Əliqululu, Məlxələf, Hüsülü, Kosalar, Seyidlər, Pircahan və digər kəndlərdəki tarixi abidələr (12 qoc, 28 at fiquru, 36 müxtəlif süjetli yazılar və rəsmlər, sal daş, müxtəlif dövrlərdə ərəb əlifbası ilə yazılmış, bir-birinə bənzəməyən sənət rəsmli həkə edilmiş qəbirüstü daşlar, məşhur Sarı Aşığın sevgili Yaxşının məzarı) bu torpaqlarda minillər boyu yaşayan əcdadlarımızın bizə yadigar qoyduğu nişanələr idi.

Rayonun Cücimli kəndindəki məbəd, qədim anbar, Gülebirdəki Sarı Aşığın qəbirüstü ziyarətgahı, rayon tarix-diyarşünaslıq muzeyi əsrlərin canlı salnaməsi idi. Muzeydə toplanmış nadir eksponatlar Laçının zəngin tarixi keçmişini haqqında doğun təsəvvür yaradırdı. Təəssüf ki, Laçının işğal nəticəsində bu tarixi icilər də təcavüzün qurbanına çevrildi. Bütün bunlar az imiş kimi, milli mədəniyyət abidələrimiz olan qala və məbədlər saxtakarcasına erməniləşdirilib. Belə təcavüzə məruz qalan abidələrdən Laçının işğalından sonra saxta erməni kilsəsi kimi təqdim olunan Ağdaşın abidəsi, Böyük Vətən müharibəsi iştirakçılarının xatirə kompleksinin erməniləşdirilməsi, şəhərin qərb istiqamətindən çıxışda tikilmiş abidə - "Qala qapısı" (üzərində erməni xacı) və s. dediklərimizə əyani sübutdur.

Laçının ərazisindəki memarlıq abidələrinin ekseriyyəti Qafqaz Albaniyası dövrünün yadigarlarıdır. Memarlıq elmləri doktoru D.A.Axundov və fəlsəfə doktoru M.D.Axundov "Qafqaz Albaniyasının stellalarında dini simvolika" və "Dünyanın mənzərəsi" adlı məqalələrinə yazırdılar ki, düzbucaqlı çərçivə içərisində cizma texnikasında işlənən qadın, çox güman, Ay allahı kimi təsvir olunmuşdur. Göstərilən bu stellalar xristianlıqdan əvvəlki dövrə, bəlkə də daha qədimlərə aiddir. Buna bənzər, daha doğrusu, tamamilə onun eyni olan bir stella da Kosalar kəndində, Ağdaşın qəsrinin həyatında idi.

Belə abidələr Laçında qonşuluqda yerləşən Kəlbəcər rayonu ərazisində də mövcud idi. Kəlbəcərin bir hissəsi Albaniya dövlətinin Xaçın knyazlığının tərkibində olub. Ora yaxın olan Laçın rayonunun ərazisində bir sıra adlar Xaçınla bağlıdır. Bozlu kəndi ərazisində olan Xaçın daşı və s. Təəssüf ki, Ermənistan bu abidələri də "özününküləşdirib".

Ali Xəlifə ocağı Laçının Böyük Seyidlər kəndində idi. Qarabağın ən ağır səyidlərindən sayılan Ali Xəlifə həmin kənddə dünyasını dəyişmişdi və məzarı üstündə sərdaba tikilmişdi. Ulu sədəgahlardan biri də məhz Ali Xəlifənin ocağı idi.

Laçının müqəddəs yerlərindən biri də Böyük Seyidlər kəndindəki Seyid Hüseyn ziyarətgahı idi. Bu kənddəki ziyarətgahların sırasına daxil olanlardan biri də "Güllü qəbir" piri adlanırdı. Orada Hacı İbrahim ağa dəfn edilmişdi. Məlumatlara əsasən, o, Qarabağ ellərinin ağır övladlarından sayılan Xudabəndə Xəlifənin nəvəsi idi.

Ağdaşın qəsr Laçının Minkənd çayının kənarında, hündür bir yerdədir. Cücimlidə məbəd, qədim anbar, Gülebirdəki Sarı Aşığın qəbirüstü ziyarətgahı, Zeyvədə Şeyx Əhməd, 1-ci və 2-ci Soltanbaba, Minkənddə XV əsr məbədi, Qarışlaqda Dəmirovlu piri-məbədi, Bülbülük kəndinin şimalındakı qədim Kışpəyədə və Pıçınısdəki alban məbədləri, Xan qəbiristanlığındakı Zəngəzurun sultanları Qara Murtuza bəyin, 1-ci Alməmmədin, 2-ci Alməmmədin türbələri, Şeyx Şamilə dostluq etmiş, ona kömək göstərmiş Cəbrayıl bəyin türbəsi, Aralıda Murtuza Sultanın anasının türbəsi, Pircahan çayında Məşədi Məhrəlinin arxitekturalı və Minkənd körpüləri kimi tarixin nadir icilləri erməni vandalları tərəfindən darmadağın edilib.

Kəndlərdə əsrlərin və qərinələrin yaşı abidələr, dağlardakı qalalar uzun illər yadgillərinin hücumlarından qorunsa da, 1992-ci ildən başlayaraq daha ağır zərbə aldı, daş-divarlarındakı yaddaş tarixləri silinərək erməniləşdirildi və dünyaya "qədim erməni xalqının yazılı abidələri" kimi təqdim edilib.

Təbii ki, Laçın rayonu ərazisində bir vaxtlar mövcud olmuş tarixi abidə və məbədlər adları yuxarıda çəkilənlər deyil. Qalalar, məbədlər diyarında təbii sərvətlər bu gün də ermənilər tərəfindən vəhşicənə talan edilməkdədir. Son günlər oradan tapılmış xəzinə də bunu təsdiqləyir.

Məhəmməd NƏRİMANOĞLU,
"Azerbaycan"

Dava yenə də qrant davasıdır

Dağıdıcı müxalifət təmsilçiləri antiəzərbaycançı şəbəkənin ayırdığı pulları bölüşdürə bilmirlər

Daim itxilafların baş verdiyi və qarşıdurmaların ənənə halını aldığı dağıdıcı müxalifətin daxilində yeni çəkişmələr başlayıb. Söhbət xalqın gözündən birdəfəlik düşmüş və gələcəyini yalnız antimirli fəaliyyətdə görə müxalifətin hissəsinin təmsilçilərinin xarici qrant üstündə bir-birlərini qırmasından gedir.

İllərdir dağıdıcı müxalifət nümayəndələri, eləcə də xaricdə Azərbaycan əleyhinə iş aparan, ölkəmizin müstəqilliyini, inkişafını həzm edə bilməyən mərkəzlərlə əməkdaşlıq edən milli satqınlar bunun üçün antiəzərbaycançı təşkilatlardan qrantlar alırlar. Bu asan qazanc üstündə illər boyu müxalifətdə xil və antimirli QHT-lər arasında mübarizə gedib və necə deyirlər, bu sahədə də mafiyalaşma yaranıb. Elə məlum düşməni təmsil edən müxalifətin özləri də etiraf edirlər ki, böyük qrant mafiyası var və onlardan birinin bəzi AXCP sədri Ə.Kərimli dayanır. Erməni təəssübkeşi olan və hazırda antiəz-

ərbaycançı fəaliyyətini Avropa ölkələrində davam etdirən Leyla Yunusovanın da xaricdən qrant alınmasında aparıcı rol oynadığı sirr deyil.

Dağıdıcı müxalifət və "beşinci kolon" daxilində daim mövcud olmuş qrant dartsımları bu gündə yenidən qızışıb. Belə ki, bir neçə gün əvvəl Helsinki komissiyası tərəfindən ABŞ konqresində Azərbaycanla bağlı dinləmələr keçirilib. Burada çıxış edən Emin Milli Əli Kərimli və onun təmsilçiləri dağıdıcı müxalifət haqqında tənqidi fikirlər söyləyib. O, AXCP-nin marginallaşdığını, cəbhəçilərin heç bir işə yaramayan faydasız varlıqlar olduğunu deyib. Bununla da dağıdıcı müxalifət daxilində yeni qarşıdurma başlanıb. Bu dəfəki qarşıdurmanın bir tərəfində xaricdə Azərbaycan əleyhinə aparılan qərəzli kampaniyaların əsas təşkilatçılarından olan E.Milli, qarşı tərəfdə isə Ə.Kərimli və qaragürühu dayanır. İndi iki qruplaşma arasında kəskin mübarizə gedir. Onların mübarizəsi tərəflərin bir-birini söyməsi, təhqir etməsi ilə müşahidə olunur.

Beləcə, dağıdıcı müxalifət daxilində qeyd etdiyimiz kimi, yeni qalmaqal başlayıb və indi onlar özləri-özlərini ifşa edirlər. Elə qrantla bağlı söz-söhbətlər də bu qalmaqaldan sonra ortaya çıxıb.

Başqa sözlə, dağıdıcı müxalifət və ona bağlı olan QHT-lər daxilində xaricdən qrant alınması və istifadəsi üstündə dərin ziddiyyətlər, dartsımlar, çəkişmələr mövcuddur. Təsədüfi deyil ki, E.Millinin radikal müxalifətin və onun satellit QHT-lərinin "haqqını" və ayrılan qrantlarla təbəkəsinə mənimsəmək cəhdi digər "qrantçıların" qəzəbinə səbəb olub. Məsələn, Ə.Kərimlinin dəstəsindən olan Natiq Adilov sosial şəbəkədə E.Millini saxtakarlıqda və qrant üçün fəaliyyət göstərməkdə ittiham edib. Cəmil Həsəni isə E.Millinin rəhbəri olduğu "Meydan TV"-nin aldığı qrantları doğrultmadığını yazıb. Görünür, "Meydan TV"-yə ayrılan irihəcmli qrantlar Cəmil Həsəniyə ciddi narahat edir.

Tərəflər arasında qrant uğrunda mübarizə özünü sosial şəbəkələrdə daha aşkar şəkildə büruzə verir. Belələrdən nə desən gözləmək olar. Bir də ki, Azərbaycan xalqına ağıl dersi keçməyə çalışan, ona rəhbərlik etmək xülyasına düşən müxalifət nümayəndələrinin və "beşinci kolon" təmsilçilərinin xarici qrant uğrunda bir-birlərinə qənim kəsilmələri ilk dəfə deyil. Dağıdıcı müxalifətin tarixində belə faktlar çox olub.

Rəşad CƏFƏRLİ,
"Azerbaycan"

18 may Beynəlxalq Muzeylər Günüdür

Təbiətin canlı muzeyi

Ermənistanın işğalçılıq siyasəti nəticəsində xalqımıza məxsus 83500-dən çox eksponat, 14 xatirə kompleksi və 1891 maddi-mədəniyyət resursu talan olunub

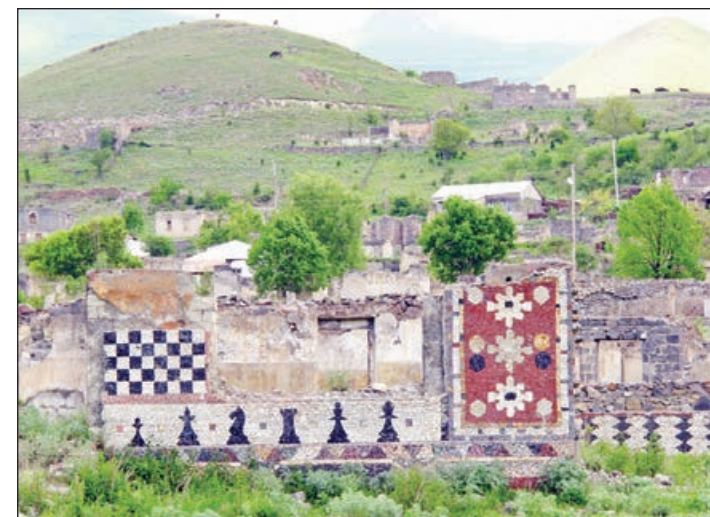
Qədim insan məskənlərindən sayılan Azərbaycan başdan-başa maddi-mədəniyyət abidələri və tarixi özümdə yaşayan sərvətlərlə zəngindir. Ona görə də yurduumuzun hər guşəsi sanki açıq havada təbii muzeydir. Qarabağda isə bu sərvətlər sayagəlməz dərəcədədir desək, daha doğru olar.

Beynəlxalq Muzeylər Şurasının təşəbbüsü ilə 1977-ci ildə 18 mayın Beynəlxalq Muzeylər Günü kimi təsis edilməsində məqsəd onların cəmiyyətin həyatında nə dərəcədə mühüm rol oynadığını göstərmək olub. Onu da qeyd edək ki, Beynəlxalq Muzeylər Günü dünyanın 100-dən çox ölkəsində qeyd edilir.

Qədim köklərə malik olan, öz keçmişinin tədqiqini gözəyən Kəlbəcərdə də rayonun tarixini əks etdirən muzey yaratmaq böyük vətənpərvərliklə bərabər mühüm və əhəmiyyətli iş idi. Əslində, Kəlbəcərin özünlü ulu Tanrı bir muzey yaratmışdı: o yerlərdə ən nadir nemətləri bəxş etmişdi. Saysız-hesabsız bulaqlar, dörd mindən artıq bitki növü, qədim loğmanların can dərmanı saydığı 200 növdən çox dərman bitkisi, zəngin meşə örtüyü, narzar suları, dünyada tayı-bərabəri olmayan istisuyu, 100 növdən çox mineral və süxurlardan ibarət daş xəzinələri, nadir qayaüstü rəsmlər və s. cəmləşib Kəlbəcər boyda muzey olmuşdu.

Kəlbəcərdə sənətkarlıqda qədimlərdən qalma yadigar kimi qorunub saxlanmışdı. Belə ki, burada xalça-palaz, kilim, cecim, dərmə və s. el işləri qadınların və qızların məşğuliyyəti olmaqla yanaşı, həm də maddi-mədəni sərvətlərimizin artırılması demək idi.

Bütün bunlar barədə Kəlbəcər muzeyində olduqca zəngin eksponatlar toplanmışdı. Sözün əsl mənasında Kəlbəcərin simvolu idi bu muzey. Divarlarının fəsad tərtibatında 2000-dən çox müxtəlif rəngli-çalır daşlardan istifadə olunmuşdu. Əslində, muzey binası yox, qiymətli bir memarlıq abidəsi, əsasən təbiət təsvirlərindən, Kəlbəcər ərazisində yaşayan heyvan və quşların daşlaşmış rəsmlərindən ibarət mozaika yaradılmışdı.

Rayonun əhalisi muzeyə eksponat toplanmasında həvəslə iştirak edirdi. Qısa müddət ərzində burada artıq 47 min ədəd nadir əşya var idi. Hətta onların bəziləri dünya səviyyəsində nadir eksponatlar sayılırdı. Muzey Kəlbəcəri dünyada tanıtmışdı. Xarici ölkələrdən gəlmiş alimlər muzeyə baxanda öz heyranlıqlarını gizlətmir, eksponatlara valeh olurdular. Məsələn, atın Güneş tanrısına qurban verilməsini əks etdirən bəzelyə Amerika alimləri 50 min ABŞ dolları təklif etmişdilər.

Muzey Kəlbəcərin ən qədim yaşayış məskəni olması sübut edən tarixi eksponatlarla zənginləşdirilmişdi. Təsədüfi deyildi ki, ötən əsrin səksəncinci illərinin sonlarına yaxın Moskvada Dünya Geoloqlarının XXVII konqresi keçirilərkən 67 ölkənin 162 alimi adı dillər əzbəri olub qədim muzeyi görmək üçün Kəlbəcəre gəlmişdi. O zaman SSRİ Elmlər Akademiyasının müxbir üzvü A.A.Mərkəşov muzeyin xatirə kitabına yazmışdı: "...Bu, dünyada etnoqrafiyaya həsr olunmuş nadir və əvəzedilməz muzeydir".

Muzeyin həyatindəki qayə salları üzərindəki 6-7 min illik tarixə malik keçmişləri, bürünc keçi totemi, habelə muzeydəki kilim, heybə və nenni başlıqları, 150 il bundan əvvəl toxunan keçi şəkirləri və onların bir-birinin bir-birinə oxşarlığı indiki nəslin qədim kökə bağlı olmasını sübut edir və tarixçilərin mübahisələrinə son qoyurdu.

1980-ci illərin əvvəllərində yaradılmış Kəlbəcər Tarix-Diyarşünaslıq Muzeyinin həyeti 900 kvadratmetrdən artıq idi. 2005-ci ildən muzeyin direktoru işləyən Bərzani Əsgərov deyir ki, 6000

eksponatdan ibarət fondun muzeydə 10 minə yaxın kitab saxlanılan kitabxana da fəaliyyət göstərir: "Muzeydə Azərbaycanın bir çox tanınmış görkəmli şəxsiyyətlərinin maqnitofon lentlərinə yazılmış səsləri toplanmışdı. Burada xalq şairi Səməd Vurğunun, akademik Mirəli Qaşqayın, görkəmli yazıçılardan Süleyman Rəhimov və Əli Vəliyevin, tanınmış elm xadimi Xudu Məmmədovun, tənqidçi ədəbiyyatşünas alim Qasım Qasımda və Qulu Xəlilovun, habelə başqalarının səsi yazılmış lentlərin dinləmək mümkündür idi. Burada Kəlbəcərin ərazisindəki məşhur Lök qalası-nın maketi, dağlarında yaşayan bir çox vəhşi heyvanın müqəvvası, 150 milyon il yaşı olan, Tərtər çay qumluğunda aşkar edilmiş daşlaşmış ilbiz nümunələri, ibtidai icma quruluşu dövrünə aid oxlar, bıçaqlar, balta, demir nize ucluqları və s. nümayiş etdirilirdi".

Zəngin bir dəhlizdən, 3 kabinetdən, 9 nümayiş salonundan və 30 mindən çox eksponatdan ibarət fonda malik muzeyin çöl divarlarında 2037 rəng çalır olan daşlardan istifadə edilməklə mozaika işlənmişdi. Muzeyin həyatında daşdan yonulmuş 14 qəbirüstü at və qoc heykəli nümayiş etdirilirdi. Burada "Bəzir daşı" deyilən iki qədim abidə nəzərə çarpırdı. Dəyirman daşlarından 10 dəfə böyük olan bu daşları qoşqu vasitəsilə dikinə fırladıb zeyərəkən yağ alırmışlar.

Mütəxəssislər və tamaşaçılar bu ziyarətgahı həm də geologiya, arxeologiya, incəsənət və səs muzeyi adlandırırdılar. Burada 1986-cı ildə 147 yaşında vəfat etmiş və vaxtilə Aşıq Ələsgərin gö-

zəlliyyəne söz qoşduğu kəlbəcərli Güləndən nənənin şəkli, onun öz əlləri ilə toxuduğu 100-dən artıq xalça-kilim də saxlanılırdı.

Təəssüflər olsun ki, regionda unikalılığı ilə seçilən muzey 1993-cü ildə Kəlbəcərin işğalı zamanı düşmən tərəfindən dağıdılmış, 30 mindən çox muzey eksponatı Ermənistan aparılmışdır. Maddi-mədəniyyət və dini abidələrin dağıdılması ilə əlaqədar Ermənistan beynəlxalq hüquqi məsuliyyəti daşıyır.

Həmsöhbətimiz bildirir ki, cənab Prezident İlham Əliyev 18 noyabr 2015-ci ildə UNESCO-nun Baş Konfransının 38-ci sessiyasının Liderlər Forumundakı çıxışında digər strateji məsələlərə bərabər, ölkəmizin mədəniyyət diplomatiyası və Ermənistanın işğal etdiyi tarixi torpaqlarımızda xalqımızın maddi-mədəni və dini irsinə qarşı törətdiyi vandalizm əməllərini əsaslı faktlarla beynəlxalq ictimaiyyətin diqqətinə çatdıraraq xatırladı ki, Azərbaycanın Dağlıq Qarabağ regionu və ətraf yeddi rayonu, eləcə də Qazaxın yeddi yaşayış məntəqəsi ilə Naxçıvanın Kərki kəndinin işğalı nəticəsində 738 tarixi abidə, 83500 ədəddən çox eksponata malik 28 muzey, 4 şəkil qalereyası, 14 xatirə kompleksi və 1107 mədəniyyət mürəssisəsi daxil olmaqla, 1891 ədəd maddi-mədəniyyət resursu talan edilib.

Xalqımızın ümummmilli idearı Heydər Əliyev tərəfindən muzey işinin inkişafı üzrə müəyyən edilmiş prioritetlər bu gün dövlət başçısı İlham Əliyevin, eləcə də Azərbaycan Respublikasının Birinci vitse-prezidenti, UNESCO-nun və İSESCO-nun xoşməramlı səfəri Mehriban xanım Əliyevanın rəhbərliyi ilə fəaliyyət göstərən Heydər Əliyev Fondu tərəfindən uğurla davam etdirilir.

Kəlbəcərin işğalından sonra tarix-diyarşünaslıq muzeyi Bakı şəhərinin Nərimanov rayonunda müvəqqəti sığınacaq tapmışdı. Bu gün isə Əşbəron rayonunun Mehdiabad qəsəbəsində fəaliyyətini darsısalq atqada davam etdirən muzeyin əməkdaşlarının fədakarlığı hesabına, dövlət vəsaiti xərclənmədən, fonduna 5.665 ədəd eksponat toplanıb.

Tarix yalnız xalqın yaddaşında və dumanlı xatirələrdə deyil, daşlaşmış abidə kitablarında yaşayır. Bu da kitabların muzey eksponatlarına çevrilmələri daha uzunömürlü olar.

M.NƏRİMANOĞLU,
Ağaali MƏMMƏDOV (foto),
"Azerbaycan"

